

PA DEJAS CELU

Mēlburnas
latviešu biedrības
BIBLIOTĒKA

1983.g. MAIJĀ No.69

PDC 69

Laiks atkal uzrakstīt dažas cerīgas/sūdzošas rindas.

Šis numurs jūs ir sasniedzis relatīvi vēlu, jo šogad esam pārgājuši no 6 uz 4 numuriem gadā. Drukāšanas un pasta izdevumu celšanās un abonementu skaita nepaaugstināšanās ir darījusi šādu rīcību nepieciešamu.

Kā parasti, varu atkal pieminēt lasītāju gandrīz totālo klusēšanu un neatsaucību. Pagājušā numurā piedāvājām vēl vienu Aivara Ruņģa grāmatas eksemplāru. Vajadzēja atsūtīt kaut vai tikai vienu teikumu. Nevienš nepūlējās to izdarīt.

Cerīgākas ziņas ir, ka ar Ziga Miezīša starpniecību izsūtījām pagājušo numuru Ziemeļamerikas tautas deju kopām un darīsim to arī ar šo numuru. Lūgsim Latviešu tautas deju apvienību savā sanāksmē Milvoku dziesmu svētkos lemt par žurnāla drukāšanu un izplatīšanu arī Ziemeļamerikā. Ja atradīsies gribīgi līdzstrādnieki, tad tas ir iespējams. Ja ne, tad PDC būs drastiski jāmaina virziens, lai vispār turpinātos.

Kā parasti, priecāšos par jūsu vēstulēm, kartiņām un naudu.

Juris Ruņģis

Redaktors	Juris Ruņģis
Techniskais redaktors	Jānis Dūšelis
Saimnieciskās daļas vadītāja	Anna Majoriņš
LJAA pārstāvis	Andris Kariks
Pārstāve Melburnā	Ināra Zemītis
Pārstāve Adelaidē	Maruta Šmits
Redakcijas locekļi	Kārlis Paegle, Vita Ruņģe, Valda Sikсна, Andrejs Upenieks, Sane Upeniece
Vākus darinājis	Egils Pārups

PA DEJAS CEĻU 69
1983. gada maijā
izdod
Austrālijas latviešu tautas deju kopas

Viena gada abonements (4 numuri) maksā
\$A8.00 Austrālijā, un ārzemēs pa lēno pastu.

*

Sludinājumi maksā
1 lappuse – \$A40.00
½ lappuse – \$A20.00
¼ lappuse – \$A10.00.

*

Iepriekšējie numuri dabūjami pret pasta izmaksu.

*

Naudas pārvedumi un čeki izrakstāmi
Austrālijas dolāros uz ALTDK vārda.

*

PA DEJAS CEĻU 69

May, 1983

published by

Australian Latvian Folk Dancing Groups

Redakcijai piesūtītie izdevumi: Vēja zvani 10 un 11; Montrealas Latviešu biedrības Ziņotājs 2(407), 3(408) un 4(409); Brīvība 1(244); Darba jaunatne 30; Jaunā Gaita 141; Labietis 64.

Ar vārdu, segvārdu vai iniciāļiem parakstīti raksti ne vienmēr atbilst redakcijas viedoklim.

MATERIĀLI PDC 70 IESNIEDZAMI LĪDZ 1983. GADA 15. JŪLIJAM.

Adrese: 21 Margaret Street, ROSEVILLE, NSW 2069, Australia.

Printed by PRINTMAIL – 90 Reserve Road, ARTARMON, NSW 2064; ph. (02) 437-6917.

SADERĪBA AR SAVU TAUTU ARVĪDA BRASTIŅA 90. GADMIJA

Arnolds Sildegs

Pārņemts no LAIKA 3416. nra, 1983. g. 16. aprīlī.

Saderībā ar savu tautu un tās dainoto senatni aizritējuši deviņi gadu desmiti. Mākslinieka dzīve un darbs gan reizēm šķietas šķautnaina, daudzplākšņaina, taču būtībā ļoti vienota – latviskās dzīves ziņas meklējumā un kopšanā. Klusās un noslēgtās iedabas dēļ Arvīda Brastiņa darbs nav visā pilnībā vēl novērtēts.

Bagātīgs ir mākslinieku skaits, kas dzimuši gadsimtu maiņas priekšvakarā un kuru mākslinieciskā darbība bijusi ļoti nozīmīga jaunās, neatkarīgās Latvijas mākslas dzīvē. Šajā pulkā pieskaitāms arī Arvīds Brastiņš.

Šūpulis viņam kārts 1893. gada 12. aprīlī Bīriņu pagasta Eikažu Mežsautēs. Tēvs Augusts bijis kalējs un kalējs bijis arī vectēvs. Savās agrīnās izglītības gaitās mācījies Rīgas Jonatāna skolā, pēc tam Valmieras pilsētas skolā. 1913. gada janvārī sīvā sacensībā (uz 7 brīvām vietām pieteikušies 113) iestājies Štigļiņa mākslas skolā, kurā mācās tēlniecībā G. Škiltera u.c. vadībā. Šajā laikā saskarē ar R. Zariņu, T. Zaļkalnu, J. Kugu, J. Grosvaldu u.c. šī nelielā latviešu mākslinieku grupa nododas latviešu rakstu meklējumiem un citu etnografisku materiālu krāšanai.

Atgriezies dzimtenē, viņš 1918. gadā jau piedalās ar saviem darbiem izstādē Valmierā. Nostrādājis par skolotāju Valmierā, 1922. gadā pārnāk uz Rīgu, kur neilgu laiku studē arhitektūru, bet tēlniecības valdzināts iestājas Latvijas Mākslas akadēmijā, kur studēja prof. B. Dzeņa lietiskās tēlniecības darbnīcā, kuru beidza 1932. gadā ar diplomdarbu Peldētava, iegūstot mākslinieka – tēlnieka gradu.

Mākslinieka 90 gadu raženais mūžs sadalās vairākos sazarojumos. Savās tēlniecības gaitās lietojis dažādus materiālus savu ideju iedzīvināšanai, tā radušies darbi akmenī, kokā, cementā, bronzā u.c.. Akmenī cirstajo darbu skaitā pieder kapu pieminekļi (H. Kedrovai – Asarots augumiņš, K. Zutim – Grāmatnieks, E. Teichmanei – Ziedu klēpis, u.c.). Ap 14 kapakmeņu ar latviešu tēlotāju rakstu. Cementa un metalla apvienojumā radusies strūklaka – Bailes. Vistuvāk meistaram koks un tā dabīgā forma, šķiedra. Izmantojot dabas veidotos pamatus, mākslinieks darinājis vairākus simtus Pūķu variantus. Ar 1968. gadu pasākta jauna sērija kokā – Laimes koki, kuru skaits jau sniedzas pāri simtam.

Bagātīgs ir mākslinieka devums lietiskās mākslas laukā. Šajā skaitā pāri par 30 svečturu metu un laba tiesa rotātāju priekšmetu, sacerējumi latviskas mājas izdaiļošanai.

Tuvu lietiskai mākslai ir kāds cits darba lauks, kurā Arvīds Brastiņš veltījis daļu sava mūža – latviešu tēlotājs raksts. Plecu pie pleca mākslinieks kopā ar brāli Ernestu pētījis mūsu rotājošā raksta izcelsmi gan meklēdams tā pamatojumu mūsu dainās, gan salīdzinādams to ar līdzīgām zīmēm ārpus mūsu zemes robežām. Savas pēdējās atziņas rakstu zīmju un to kompozīcijas kārtībā publicējis *Latvju mākslas* piektā un sestā krājumā.

Ja kādam nepamanīts palicis Brastiņa darbs iepriekš pieminētos novados, tad katram zināma mākslinieka tuvā saistība ar dievturību. Kopā ar brāli Ernestu ir bijis šīs kustības sākotnējos gados un palicis uzticīgs un darbīgs līdz šodienai. Šajā pašā sakarā daudz laika un darba veltījis dievturu žurnāla *Labietis* atjaunošanā, kura sākumi gan bija Latvijā, tad nedaudz numuri tika publicēti Zviedrijā, līdz beidzot tas nostiprinājās ASV ar redaktoriem Jāni Veseli un Arvīdu Brastiņu. Jānim Veselim aizejot mūžībā, darba nastu uzņēmās un sekmīgi veica mākslinieks viens pats vēl garus gadus. *Labietis* saturu allaž bagātinājušas Brastiņa apceres par latviešu dievestībām: Laima, Dēkla, Māra u.c.. Tāpat bagātīgi apcerēti teiksmu tēli un gadskārtas svētki un paražas – Meteņi, Lieldienas, Jāņi, Apjumības u.c.. Šobrīd nav saskaitāmas visas mākslinieka publikācijas, kuru skaits ir ļoti liels. Kopš rakstu krājuma *Latvju māksla* sākumiem ir šīs periodikas aktīvs līdzstrādnieks un redakcijas loceklis.

Brastiņš savas bagātīgās zināšanas latvieības laukā nav liedzis nevienam, kas pēc tām sniedzas. Šādā sakarā lasījis lekcijas jaunatnes saietos, nometnēs un katrā gadījumā, kur pēc tām bijusi prasība.

Plašāku dainu pētījumu rezultātā publicējis divus prāvākus darbus – *Māte Māra* un *Saules teiksma*.

Dīžo latvieti un viņa mūža darbu suminādami, klusībā ceram uz viņa turpmāko klātieni un padomu latviskās dzīves ziņas kopšanā.

6. VISPASAULES LATVIEŠU JAUNATNES KONGRESS

6. VLJK RĪKOŠANA PROGRESĒJAS

Šī gada beigās vislielākais notikums latviešu jaunatnes dzīvē neapšaubāmi notiks Austrālijā.

6. Vispasaules latviešu jaunatnes kongress, Dūkī lauksaimniecības koledžā, Viktorijā, pulcinās ap 300 jauniešu no visām pasaules malām ar dažādām interesēm un nodarbošanās.

Lai pievilktu tik daudz atšķirīgu cilvēku uz tālo Austrāliju, ir veiksmīgi jāgatavo darbības plāns, lai 6. VLJK būtu tas pievilksanas spēks.

Tādēļ kongresa rīcības komiteja beidzamā laikā ir bijusi ļoti rosīga, locekļiem tiekoties gandrīz reizi nedēļā.

Līdz šim uzsvars likts uz trim punktiem – izsludināšanu, programmu un līdzekļu iegādi.

IZSLUDINĀŠANA

Izsludināšana nemērķē tikai uz kongresa propagandēšanu, bet arī mēģina iepazīstināt aizjūras jauniešus ar latviešu dzīvi Austrālijā un ar Austrāliju pašu. Tādēļ esam sagatavojuši diapozitīvu izrādi par Dūkī un Melburnu, ko sūtījām VLJK pārstāvjiem ārzemēs un kas jau izrādīta Ziemeļamerikas un Eiropas jauniešu sarīkojumos. Bijušais LJAA priekšsēdis Gatis Puide šo izrādi un citus materiālus rādīja Amerikas un Kanadas jauniešiem.

Blakus diapozitīvu izrādei, specifisku materiālu par 6. VLJK izplatām dažādos veidos. Rēgulāri sūtam rakstus un fotogrāfijas latviešu laikrakstiem un žurnāliem. Esam izdalījuši vairāk kā 600 pogu, 400 plakātu un 4000 brošūru kā Austrālijā, tā ārzemēs.

6. VLJK izsludināšanas darba grupa. No kr.: Juris Benķis, Lelde Ramma un Rolands Lappuķe.

PROGRAMMA

Programmas izveidošanas darbība iet strauji uz priekšu.

Centīsimies aplūkot jautājumu par latviešu tautas pastāvēšanas stratēģiju. Būs pēc iespējas kupls ārzemju dalībnieku skaits.

Vairākas temas apskatīs referātu vai paneļu veidā, piemēram,

1. Latviešu kultūra trimdā un Latvijā. Kāda ir trimdas kultūras nākotne?
2. Sabiedrības analīze / pašanalīze, kur apspriedīs latviešu identitāti un tās veidošanu kā trimdā, tā Latvijā. Būs iesaistīti no Latvijas nesen izbraukuši jaunieši.
3. Politikas novirzieni vērsti uz Latviju. Te neies atkal runa par sen jau noskaidroto kultūras sakaru jautājumu, bet gan mēģinās apskatīt visplašākajā veidā mūsu attiecības ar Latviju.

Rīcības komiteja vēl pārdomā iespējas kongresā sastādīt darba grupas atsevišķos jautājumos.

Vakara programmā nav tikai paredzētas jaungada sagaidīšanas balle un noslēguma balle, kurā notiks kabarē uzvedums. Ir aicināti arī jauniešu teātra un mūzikas ansambļi, kuri spēlēs gan rokmūziku, gan tautisko mūziku. Piemēram, piedalīsies ansambļi Akacis, Kolibri un Ļembasts.

Viens vakars būs veltīts dzejas un dziesmas uzvedumam.

Aicinām ansambļu vadītājus, kuri vēl nav saņēmuši ielūgumus, bet vēlētos piedalīties kongresā, sazināties ar rīcības komiteju.

LĪDZEKĻU IEGĀDE

Ārzemju referentu ceļa naudu atbalsts prasa daudz līdzekļu, tāpēc ir plānoti vairāki sarīkojumi 1983. gadā, lai sagādātu naudu kongresa rīkošanas izdevumu segšanai. Nupat noslēgusies 6. VLJK loterija, un ir paredzētas vairākas „kabarē pēcpusdienas” dažādās Austrālijas pilsētās.

Rīcības komiteja

A. VLJK JĒGA UN VĒSTURE

1. VLJK, Berlīnē/Hanoverā (1968. g.), 2. VLJK, Londonā (1972. g.), 3. VLJK, Florefā, Beļģijā (1975. g.), 4. VLJK, Viljamstaunā, ASV (1978. g.), 5. VLJK, Straumēnos, Anglijā (1981. g.) . . . 6. VLJK, Dūkī, AUSTRĀLIJĀ (1983./84. g.).

VLJK ir jau noticis 5 reizes. Sākotnēji iniciātori bija jaunieši no Eiropas, ASV un Kanadas, kas bija ilgi darbojušies savās apvienībās, resp. ELJA, ALJA un LNJAK, un kas, piedaloties attiecīgajos kongresos, juta vajadzību plašāk satikties ar latviešu jauniešiem no citām pasaules malām, no visām pasaules malām!

Varbūt vislabāk VLJK raksturoja Rasma Šilde-Kārklīņa, viena no VLJK pirmajām darbiniecēm, savā referātā, 4. VLJK. Viņas uzskatos VLJK jēga ir:

- panākt kulmināciju, proti, savest kopā no dažādām malām labāko un spējīgāko, kas latviešiem ir, lai tie būtu mākslinieki, aktīvisti, dzejnieki, apvienību darbinieki, utt,
- izveidot kongresu kā katalizatoru, kur dziļā savstarpējā saskarē veidojam jaunu spēku, domu, darbu,
- veidot kongresu kā latvisku pārdzīvojumu,
- demonstrēt mūsu politisko nostāju, mūsu prasības.

B. VLJK PROGRAMMAS VĒSTURES PĀRSKATS

VLJKongresi ir bijuši svarīgi ceļa rādītāji ne tikai jauniešu vidū, bet arī visā latviešu sabiedrībā trimdā. Kongresos tiek ierosināti jauni domu gājieni, un tiek iesāktas un turpinātas debates par svarīgiem un dažreiz pat kontroversāliem jautājumiem.

1. VLJK kontroversiju radīja dīvainā kārtā ārpolitika: kongresu rīkoja Rietumberlīnē, bet pēc Maskavas spiediena, to aizliedza tanī vietā rīkot, baidoties no kongresa izteiktā politiskā rakstura, aizbildinādamies ar samērā jūtīgo Rietumberlīnes situāciju.

2. VLJK pirmo reizi pacēlās svaigi jautājumi par mūsu attiecībām ar tautu Latvijā. Tur sevišķi pacēlās jautājums par Kultūras sakariem, kam bija jāklūst par lielu polēmiku trimdas sabiedrībā.

3. VLJK radīja lielu pārdzīvojumu visiem dalībniekiem. Pēc oficiālā kongresa beigām notika pirmais nozīmīgais pasākums minēto Kultūras sakaru ietvaros. Tas bija Latvijas Kultūras seminārs, kurā piedalījās četri viesi no Latvijas. Viņu piedalīšanās izraisīja nerimstošas debates visā latviešu sabiedrībā. 3. VLJK pierādīja, ka jaunieši vēlas meklēt un atrast jaunus attiecību ceļus uz Latviju.

4. VLJK Amerikā bija solījis daudz dalībnieku, bet, lai gan pats dalībnieku skaits nebija tik zems, kā tāds, no pašas Amerikas bija sabraukuši maz jauniešu. Tur izrādījās stingras atšķirības dažādu kontinentu jauniešu uzskatos par trimdas mērķiem un par to, kādām ir jābūt attiecībām ar Latviju. Šis kongress bija pirmais ārpus Eiropas. Tas pats par sevi bija kontroversāls solis, jo pastāvēja uzskats, ka kongresam jānotiek pēc iespējas tuvāk pie Latvijas un pie Eiropas politikas. To tad arī minēja, kad atmeta ideju par 5. VLJK Austrālijā.

5. VLJK notika galu galā Anglijā, latviešu īpašumā, Straumēnos, un neilgi pēc vairākiem drāmatiskiem notiku-

miem politikā. Padomju savienība bija iebrukusi Afganistānā; Solidarnosc bija uzplaukusi Polijā; vēl mums tuvāk, režims Latvijā uzsāka straujāku represijas vilni, kā iekšējā, tā arī ārējā politikā. Stingri ierobežoja jauniešu viesošanos Latvijā, draudot to starpā visaktīvākos, kā Mārtiņu Zandbergu, kuru izpratināja un izmeta no Latvijas. 5. VLJK apskatīja daudzus politiskus tematus, starp kuriem izcēlās arī jautājumi par trimdas sabiedrību un kultūru. Ko darbība trimdā mums dod? Kā mēs to varam veidot nākotnē? Izskatnēja arī jauna interese par valodas un izglītības jautājumiem.

6. VLJK rīcības komiteja (kurā jāieskaita visu jauniešu apvienību pārstāvji) ir mēģinājusi izveidot programmu, kura ietilptu iepriekšējo kongresu visnozīmīgākās temas, un kurā arī ņemtu vērā pēdējās ietekmes jauniešu dzīvē un domās.

C. 6. VLJK PROGRAMMAS PĀRSKATS

Programma sadalīta četrās galvenās daļās:

1. Latviešu kultūra, tās nākotne
2. Latviešu sabiedrības analīze un pašanalīze
3. Attiecības ar Latviju
4. Trimdas pastāvēšanas problēmas un nākotne.

1. Latviešu kultūra, tās nākotne

Viens jauna veida devums 6. VLJK būs Jura Rozīša publiskās intervijas ar jauniem dzejniekiem un teātra darbiniekiem kā Juri Kronbergu, Māru Rozīti un Baņutu Rubesu. „ . . . Šīs intervijas izvērstos pirmkārt par principiālām diskusijām par trimdas kultūru utt. Tai pašā laikā, intervētās personas stāstītu par savu personīgo dzīvi un attiecībām ar latviešu kultūru un sabiedrību . . . ” (J.R.)

Vēl par Juri Rozīti: viņa referāts 5. VLJK par trimdas kultūras izvērtēšanu ļoti iespaidoja klātesošos. 6. VLJK vēlamies izraisīto interesi paplašināt, varbūt ar paneldiskusiju par reakcijām uz Jura Rozīša teikto, radot domas par trimdas kultūras nākotni.

Šinī programmas daļā iecer referātus par ietekmēm kultūrā Latvijā. Referenti vēl tiek sarunāti.

2. Latviešu sabiedrības analīze un pašanalīze

a) Dilemma/šizofrenija, identitāte

Seit tirzās par ietekmēm identitātes veidošanā jauniešos kā trimdā, tā arī Latvijā.

Viena jauna seja ir iecerēta, lai referētu par jauniešiem Latvijā – nesen no Latvijas izbraukusi Ingūna G., dzejniece, folkloriste, teātra darbiniece, dzīvo tagad Kalifornijā „ . . . (varētu stāstīt) par cilvēku attiecībām, noskaņojumiem, idejām, uzskatiem un komunikācijas veidiem starp cilvēkiem okupētajā Latvijā, trimdā un savstarpēji . . . ” (I.G.)

Citas iecerētas sejas šinī daļā būtu Aldis Putniņš (no delaidies), Egils Levits (no Vācijas, arī nesen izceļojis no Latvijas) un vēl citi referenti un paneļu dalībnieki.

b) Sievietes loma

Šis jautājums ir jau izraisījis lielu interesi un gara pārrunas rīcības komitejas starpā. Tas ir reti bijis pacelts latviešu sabiedrībā, un tāpēc aicinājam Vairu Vīķi-Freibergu un Ojāru Rozīti Jr. par to referēt. Pirmā apskatīs sievietes lomu latviešu tautas vēsturē un tautas mantojumos, un apskatīs, kā attiecības starp sievieti un vīrieti šodien iespaido latviešu identitātes meklēšanu trimdā. Vīķe-Freiberga ir

docente Montreals universitātē, un ir izdevusi daudz rakstu par psiholoģiju un sabiedrības veidošanu. Otrais runātājs runās par sievietes situāciju Latvijā, kas tur iespaido karjeras, darbu un savstarpējas attiecības. Sociologs un ilggadīgais Eiropas jaunatnes darbinieks, Rozītis ir it sevišķi pazīstams kā runātājs par politiku un attiecībām ar Latviju.

c) Valoda

Austris Grasis ir ielūgts referēt par „Trimdas latviešu dialektiem”, kur viņš apskaidros atšķirīgos novirzienus latviešu valodas attīstībā dažādās trimdas zemēs. Grasis ir docents baltvalodās Bonnas universitātē, ir plaši darbojies latviešu valodas mācīšanā un arī pazīstams kā viens no „Brāļiem Grašiem”.

Valodas un izglītības jautājumus apspriedīs kongresa darba grupās. Ir plānotā rīkot darba grupu trimdas jauniešiem skolotājiem, lai savestu visas pasaules ieinteresētos, kam ir zināšanas latviešu valodas mācībā, lai pārrunātu attiecīgas problēmas.

Par jautājumiem, kas pieskaras gan valodai, gan nākamajam programmas posmam – attiecībām ar Latviju – ir paredzēts referēt Efraimam Gordonam (kas ir nesen izbraucis no Latvijas un tagad dzīvo Izraelē). Žurnālists, viņš ir bijis populārs referents Amerikas turnejā un ir novērojis valodas lietošanu propagandā, pašcenzūru un cenzūru, un cilvēku attiecības Latvijā.

3. Attiecības ar Latviju

Te neiet tikai runa par oficiālajiem sakariem ar Latviju, bet arī daudz plašākā nozīmē par visiem attiecības līdzekļiem – neoficiāliem sakariem, personīgajām ietekmēm, kādas strāvas Latvijā atstāja iespaidu mūsos, un otrādi. Apskatīs arī šo problēmu no politiskā viedokļa, novērojot, kādām maiņām tā pakļauta.

Īsreferātos aprakstīs attiecību vēsturi, piemēram, par PBLA, par „kultūras sakariem”, par personīgiem sakariem. Tas dos vielu pārrunām vienā paneldiskusijā, prasot, kādai jābūt attiecību nākotnei. Pārskatīs vēl, kā jauniešu „ārpolitika” viņus nesa priekšgalā attiecību veidošanā.

Šinī posmā ir cerēts referāts par reliģiju un politiku Latvijā, kritiski apspriežot reliģijas un pretesības kustības jautājumu.

4. Trimdas pastāvēšanas problēmas un nākotne

Divi jautājumi tiek formulēti. Pirmais ir sabiedrība un valoda. Latviešu valodas stāvoklis trimdā ir kritisks, un ir vairāki atšķirīgi uzskati, kā rīkoties ar valodas mācīšanu, lietošanu un attīstīšanu. Šie uzskati tagad stipri šķēļ mūsu skolas, iestādes un vispārējo sabiedrisko sadzīvi.

Otrais ir – „Kas ir latviskās problēmas?” Jautājumu izraisīja debātes, kad mēģinājām noskaidrot, par kādām problēmām būtu vērts veltīt laiku un enerģiju jauniešu sabiedrībā. Piemēram, vai sievietes lomas jautājums ir latvisks vai vispārējs sabiedrisks jautājums? Vai latviskās problēmas ir tās, par ko aizliedz runāt Latvijā? Vai kongresam ir tieši jāmērķē uz trimdas/Latvijas problēmām, vai arī tas var būt forums, kur pārrunāt latviešu valodā mūsu plašākās intereses?

Uldis Ozoliņš

6. VLJK rīcības komitejas programmas daļas darba grupas loceklis

6. VLJK Austrālijā darbi iet strauji uz priekšu. Gribam tagad Jūs iepazīstināt ar kongresa darbiniekiem, un, kā pienākas, ar viņu priekšsēdi, Edgaru Krūmiņu, ko intervē Rolands Lappuķe.

Jautājums: Šī gada beigās sāksies 6. VLJK, kas būs pirmais lielais latviešu jauniešu salidojums, kas jebkad būs bijis Austrālijā. Tu esi rīcības komitejas priekšsēdis. Vai Tu varētu vispirms sevi stādīt priekšā, lūdzu, paskaidrojot arī, kas Tu esi pēc amata un brīvā laikā?

Edgars Krūmiņš: Esmu Edgars Jānis Marks Krūmiņš, precējies ar sievu Guntu 9 gadus no saviem 33 gadiem. Izstudēju Melburnas universitātē ģenētiku (Master of Science). Tagad pārvaldu vienu ģenētikas nodaļu Karaliskajā sieviešu slimnīcā, Melburnā. Kad ir brīvs laiks atlikts, esmu traks makšķernieks, kam arī patīk iet uz baletu, operu, teātri un kino. Starp izrādēm daudz lasu, spēlēju „squash” un skrienu, no vienas aktivitātes uz nākamo.

J: Kāda ir bijusi Tava aktivitāte līdz šim latviešu sabiedrībā?

EK: Esmu aktīvi iesaistījies kā loceklis un amatpersona korporācijas Selonijas Melburnas kopā. 1969. gadā esmu bijis starp LJAA dibinātājiem. Vispār esmu atbalstījis visādus pasākumus.

J: Vai Tu esi bijis Latvijā?

EK: Nē.

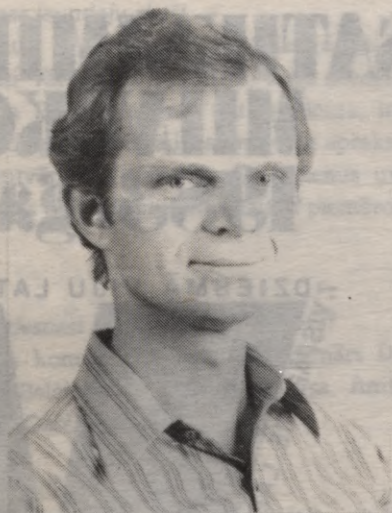
J: Tā nelielas, ka Tu būtu bijis plaši iesaistījies latviešu dzīvē, vismaz pasaules mērogā. Vai Tu vari izskaidrot, kā Tu tomēr tiki izvēlēts kā rīcības komitejas priekšsēdis?

EK: Nevis katrs krietns tautietis var un grib braukt uz ārzemēm (varbūt izņemot uz Latviju pašu), lai veicinātu savu latvietību. Mana latviskā identitāte auga un plauka latviskā ģimenē un stiprinājās – par spīti kritiķiem – korporācijas Selonijas vidē. LJAA, uzsākot Austrālijas mēroga kongresus, mani aicināja uz pirmo kongresu, lai pastāstītu par LJAA dibināšanu, kā arī par saviem uzskatiem par jaunatni, utt. Daudz ko izteicu tajā kongresā, kā arī apstrīdēju. Tomēr bija kaut cik piekrišanas, jo mani ievēlēja revīzijas komisijas priekšsēža amatā. Tā sākās no jauna, pēc 12 gadiem, mana darbība LJAA ietvaros. Kādus mēnešus pēc tam man LJAA CV loceklis piedāvāja priekšsēža amatu 6. VLJK. Pārsteigts, bet pagodināts, lūdzu to lietu pārdomāt mēnesi. Pēc ilgām pārrunām ar sievu, draugiem, kā arī pēc apsvēršanas, ko tāds pienākums nozīmē, pieņemu aicinājumu. Laikam domāju, ka būšu spējīgs darbu izdarīt, un pats tam piekritu.

J: Tu esi reizēm izteicis savus uzskatus par VLJK mērķiem. Praktiski runājot, ko kongress panāks latviešu pasaules mērogā?

EK: Esmu gan izteicis savas personīgas domas par kongresa nozīmi. Tagad, pusotru gadu vēlāk skatos ar plasaku veriem kongresa veidosana un varu paplašināt agrāk teikto. Proti –

Nav šaubu, ka trimdas jaunatne ir uzaugusi citos apstākļos kā vecākā paaudze. Kaut gan jaunatnes perspektīvs ir noteikti ietekmējies ģimenēs no vecāku iespaidiem, taču tas nekad nevar būt pavisam līdzīgs vecāku perspektīvam. Tāpēc laikam jaunatne mēģina domāt savādāki, varbūt brīvāki, un

Edgars Krūmiņš

meklē daudz ko jaunu, kas liekas nemērķtiecīgi vecāko acīs. Tāpēc arī neatkarīgi veidojās jaunatnes apvienības, un pasaules mērogā VLJK.

Sāds forums ir vienreizējs veids, kā savest kopā jaunatnes inteliģenci, dažādos laukos, lai varētu attīstīt mūsu domāšanu par jautājumiem, kā piemēram, Kas ir latvietis? Vai māksla var būt latviska arī trimdā? Kā tā izpaužas? Kāda nozīme? Vai varam uzturēt savu identitāti, šeit rietumpasaulē, un kā? Cik svarīga ir mūsu valoda tai ziņā? Kādu īpašu lomu ir spēlējusi sievietē mūsu tautas vēsturē? Mērķis būtu tagad, lai mūsu galvu laužšana mūs vestu uz praktiskiem slēdzieniem kā pamats nākotnes darbībai.

J: Un Austrālijas mērogā? Vai VLJK krietni atšķirsies no iepriekšējiem šejienes kongresiem, un nozīmēs soli uz priekšu?

EK: Austrālijas mērogā kongress dabīgi dos iespēju iepazīties ar citu zemju jauniešiem un līdz ar to tam būtu jārada impulss nākotnes darbībai Austrālijā. Vairums referentu ir jaunieši. Tas noteikti varētu atstāt zīmīgu iespaidu, un varbūt ne tikai jauniešos, bet arī pārējā latviešu sabiedrībā Austrālijā. Mana cerība būtu, ka kongresa norise būtu aktīvi radoša, un atvērtu jaunus ceļus cilvēku tiesību aizstāvēšanā Latvijā, piemēram, un iesaistītu lielāku pulku jauniešu tanī cīņā. Galu galā, tas ozīmē meklēt jaunus ceļus uz mūsu brīvības ideālu.

J: VLJKongresiem pielīpa īpatna slava, kas attiecas uz aicinātajiem referentiem. Vai Tu domā, ka ir vēlams aicināt piedalīties programmā kontroversālus referentus, un kāpēc?

EK: Noteikti jā! Vienīgais veids, kas cilvēkam dots, lai nāktu pie kādiem slēdzieniem par aktuāliem jautājumiem, ir censties pēc visplašākās informācijas. Domu nobriešanas procesā var tad kristalizēties skaidrāka stāja. Kritika, ka jaunietis ir pārāk viegli ietekmējams ar pirmo sastapto ideoloģiju, ir gandrīz apvainojums ne tikai jaunietim, bet gan arī vecākiem, kas tos jauniešus ir audzinājuši.

J: Kā Tu novērtētu rīcības komitejas darbību?

EK: Rīcības komiteja strādā čakli un ražīgi. Ir neiespējami ieiet sīkumos. Ārpus galvenajām sēdēm reizi mēnesī, kāda darba grupa satiekas ikkatru nedēļu. Tās ir naudas vākšanas, sludināšanas, programmas, kases/budžeta, loterijas, saviešīgo

sarīkojumu darba grupas. Netrūkst ne darba, ne grupu, trūkst tikai cilvēku... Ir bijis daudz rakstīts un runāts ar visādām sabiedrības personām visā pasaulē, lai veicinātu kongresa labo norisi. Esmu pateicīgs un lepns, ka rīcības komiteja ir tik uzmanīga.

J: Kādas atsauksmes ir no referentiem?

EK: Esam ļoti tuvu pie programmas galīgas nosprausšanas. Atliek saņemt atbildes tikai no dažiem ārzemju referentiem. Viena turneja tiek pašlaik organizēta pa Austrālijas latviešu centriem, kurā piedalīsies trīs 6. VLJK aicināti referenti. Gribu te pateikties LAAJ Kultūras fondam, kas dod līdzekļus turnejas atbalstīšanai. Tiem referentiem (Egils Levits, Efraims Gordons un Ingūna G.) būs manuprāt daudz ko sniegt.

J: Un kādas ir vispār atsauksmes? Vai cilvēki no ārzemēm būs?

EK: No ārzemēm ir jau pieteikušies 30. Bet pēc ienākušām ziņām no mūsu ceļojošā pārstāvja, Gata Puides, varam secināt, ka no ASV un Kanadas būšot vismaz 70–80 dalībnieku, no Eiropas atkal 50–60. Amerikā pašlaik rīko vienu kopēju lidojumu, kas iznāktu diezgan lēti, un kuru varētu izmantot citu paaudžu ļaudis, lai apciemotu radus Austrālijā. Visumā mēs domājam sagaidīt 250–300 dalībnieku.

J: Vai Tu vēlētos vēl kaut ko īpašu pateikt, nobeidzot šo interviju?

EK: Jā – trīs lietas.

1) Lūdzu, rakstiet radiem, draugiem, paziņām, lai sūta jaunatni uz kongresu.

2) Lai gan ir jaunatnes kongress, taču visi tautieši ir laipni lūgti atnākt uz kongresu un novērot notikumus. Var pat uz dienu, vai cik, piedalīties, samaksājot attiecīgo naudu. Tomēr, ja gadītos vietas trūkums, priekšroka pienāktos jaunatnei.

3) Gribu vispār pateikties visiem tiem, kas jau līdz šim ir atbalstījuši kongresu. Ceru arī, ka tādu turpmāk netrūks.

Paldies, Edgar, par savām atbildēm, un visu labu jūsu darbībā.

Gribam vēl te atgādināt dažas praktiskas lietas.

Pirmā – ja Jūs braucat uz ārzemēm, vai no ārzemēm uz Austrāliju, pastāv iespēja dabūt labākas cenas pie aģentūras Business Holiday Travel, minot VLJK vārdu (informāciju var dabūt no rīcības komitejas).

Otrā – labākas istabas kongresā pienāksies pirmajiem pieteikušies dalībniekiem. Lūdzu, nekavējieties pieteikties!

Rīcības komitejas adrese: 18 Edward St, Essendon, Vic. 3040, Australia.

Rolands Lappuķe

6. VLJK rīcības komitejas
loceklis

INTERVIJA AR ILDZI RUDŽĪTI

ASV latviešu 7. vispārējo dziesmu svētku
tautas deju lieluzveduma vadītāju

Intervējis Zigis Miezītis

ZM: Cik grupas ir pieteikušās?

IR: 42 – no ASV un Kanadas.

ZM: Kā sadalās lielo skaits un bērnu skaits?

IR: Bērnu ir apmēram 275 un pārējie ap 550 ir jaunieši un pieaugušie.

ZM: Kas būs tālākie braucēji uz Milvokiem?

IR: Man liekas, Losandželosas Pērkonītis.

ZM: Vai no Eiropas vai Austrālijas kāds būs?

IR: Nē, neviena nebūs.

ZM: Vai esi domājusi kaut kā atzīmēt jaunākos un vecākos dejotājus?

IR: Esam par to runājuši, bet pašlaik negribam izpaust, ko daršim. Padomā ir pārsteiguma balvas. Būs jābrauc uz dziesmu svētkiem, tad uzzināsiet.

ZM: Lieluzveduma tema ir Dejā viju Latviju un ir četras daļas. Vai vari pastāstīt, kas ir īpatns katrai daļai?

IR: Tā kā dziesmu svētku sauklis ir *Dziesma viju Latviju*, domājam, ka varam arī teikt – Dejā viju Latviju – un ar tautas dejām savīt mūsu pūru Latvijai. Rādīsim mūsu visvecākās dejas, piemēram, Sarabumbalu un Ačkupu, un iesim līdz visjaunākām choreografētām jaundejām, piemēram, Toronaks, Dadzītis, Trejdekstietis, kuri visi godalgoti jaundeju skatēs. Tā iepazīstināsim skatītājus ar veco un jauno.

ZM: Kādā veidā tev mūzika palīdzēs šo ideju izvest?

IR: Mūzikas pavadījumu sniegs vietējais Milvoku pūtēju orķestris un sieviešu dziedāšanas ansamblis. Vadītājs būs jaunais komponists un diriģents Ernests Brusubārda III, kas arī ir aranžējis visus pavadījumus. Pašā lieluzveduma sākumā būs pirmatskaņojums viņa jaunajam darbam, kurā viņš ir ievijis visu deju mūziku un arī dziesmas, kas lieluzvedumā ietilpinātas.

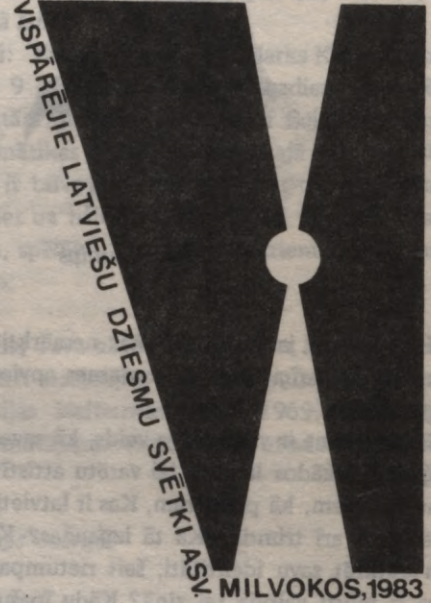
ZM: Vai būs kāda speciāla deja gatavota tieši šiem dziesmu svētkiem, kurā visi dejotāji piedalīsies?

IR: Nē. Mums būs 6 jaundejas, kuras godalgotas iepriekšējos dziesmu svētkos. Tās nav iepriekš dejotas dziesmu svētkos, atskaitot Dadzīti, ko dejoja jaunatnes dziesmu svētkos.

Vēl interesants punkts, ko derētu pieminēt – dziesmu svētku vēstulīpapīrā un nozīmē ir saules stabs ar Latvijas krāsām. To rādīsim arī lieluzvedumā, jo beigās dejotāji izformēs šo rakstu.

SATIKSIMIES MILVOKOS 1983. gadā

DZIESMĀ VIJU LATVIJU

ZM: Kādu atbalstu dos dejotājiem, kuri piedalīsies?

IR: Katrs dejotājs, kurš piedalās lieluzvedumā varēs izvēlēties vienu brīvbiļeti, vai nu uz svētku balli, jaundeju skati vai vidusskolnieku sarīkojumu. Ja piedalīsies divos tautas deju sarīkojumos, varēs izvēlēties divas biļetes. Dejotāji arī saņems dziesmu svētku vadoni un žetonu, kā iepriekšējos svētkos.

ZM: Vai ir bijušas kādas neparedzētas problēmas sakarā ar organizēšanu?

IR: Ar telpām nav problēmu – uzvedums notiks arēnā. Vienīgā problēma ir ar arodbiedrībām, kurām ir ļoti krasi un stingri noteikumi.

ZM: Vai šī arodbiedrību problēma ir tādēļ, ka ir vajadzīgs zināms skaits profesionālu mūziķu?

IR: Nē, ar mūziķu arodbiedrību nav problēmu. Problēma ir ar darbinieku darba stundām. Tādēļ būs jāierodās noteiktos laikos uz mēģinājumiem.

ZM: Kādā veidā esi paredzējusi mēģinājumus pirms dziesmu svētkiem, lai koordinētu darbību?

IR: Lieluzvedumam paredzēti 3 rajonu mēģinājumi – viens Toronto, viens austrumkrastā un viens Milvokos.

ZM: Pastāsti par jaundeju skati.

IR: Ir pieteiktas 17 choreografu 24 jaundejas. Rīcības komiteja ir iecēlusi vērtēšanas komisiju, kurā piedalās Voldemārs Dzelme, Anita Briede-Belsēna, Ruta Vilciņa, Irēna Beleičika un Pēteris Ozoliņš. Komisija ir jau no deju aprakstiem vērtējusi formācijas, aptvērienus, satvērienus, gājienus un mūziku, un uzvedumā vērtēs deju plūsmi un mūzikas piemērotību.

ZM: Kurš būs tiesnēsi tautas deju sacensības?

IR: Vērtēšanas komisijā darbosies Voldemārs Dzelme, Zenta Vilciņa, Irēna Beleičika, Laimdota Morusa, Anita Briede-Belsēna un Pēteris Ozoliņš.

ZM: Vai tev ir kādi palīgi?

IR: Grīdas plānus taisa Armīns Muižnieks, un administrators ir Mārtiņš Trēbers. Arī palīdz Ernests Brusubārda III.

ZM: Vai Latviešu tautas deju apvienība (LTDA) arī palīdzējusi?

IR: Sastrādājamies diezgan cieši, jo LTDA ir līdzdalībniece dziesmu svētku organizēšanā ar koru apvienību, ALAu un vietējiem milvokiešiem.

ZM: Bez lieluzveduma, jaundeju skates un sacensībām, kādi sarīkojumi vēl paredzēti tautas deju dejotājiem?

IR: Dejotājiem būs sava balle un tie piedalīsies svētku gājienā. Pēc gājiena tiem būs ierādītas vietas kopkora koncertā. Arī notiks LTDA 15 gadu jubilejas sanāksme.

ZM: Vai ir vēl kas interesants šīnī lieluzvedumā?

IR: Piedalīsies dejotāji no 4 gadu vecuma līdz pat sirmgalvjiem.

ZM: Vai sirmgalvjiem ir atsevišķas deju kopas?

IR: Ziemeļamerikā darbojas divas „vecu” grupas – Toronto Vecais Dīždancis un Ņudžersijas Senči. Šoreiz piedalīsies arī Sietlas Sievas Dvieļu dejā un jaundeju skatē.

ZM: Vai ielūgumus sūtīja arī Eiropas un Austrālijas kopām?

IR: Eiropā nebija man tiešu kontaktu, bet sūtīju ielūgumus DV nodaļām ar lūgumu tos nodot tālāk deju kopām. Ielūgumus arī sūtīju uz Minsteri un Austrāliju. Tomēr nevienas atbildes nav.

ZM: Tātad būtu jāmēģina aktivizēt sazināšanos starp kontinentiem?

IR: Jā.

ZM: Vai tev būtu ieteikumi, kā to darīt?

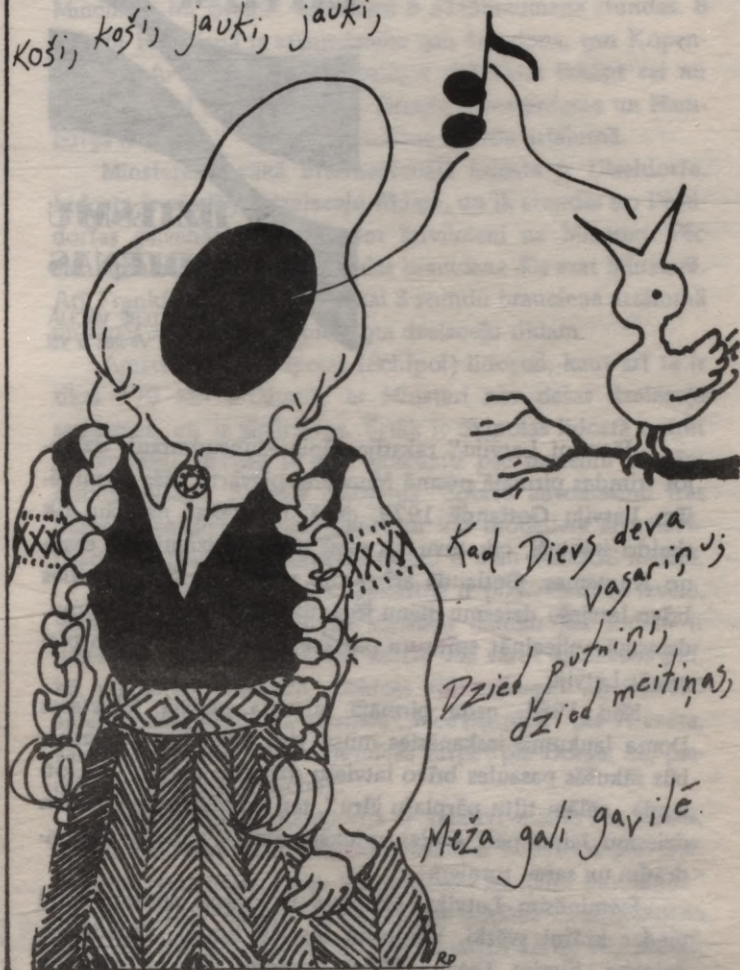
IR: Būtu labi, ja zinātu visu kopu un vadītāju adreses. Mēs šeit nezinām Eiropas un Austrālijas adreses.

ZM: Vai LTDA tur nevarēja palīdzēt?

IR: Nē. Zariņa kundzei (LTDA vadītājai) arī to adrešu nebija.

ZM: Paldies, Ildze!

Koši, koši, jauki, jauki,

5. LATVIEŠU JAUNATNES DZIESMU SVĒTKI MONTREALĀ, 1985. GADA SEPTEMBRĪ

Informācija no padomes priekšsēža
Mārtiņa Štauvera
291 Lorraine Drive,
Baie d'Urfe, Quebec H9X 2R2
CANADA

Saules jostas ansamblis sāk posties Minsteres dziesmu dienām 1984. g. augustā. Ceļā uz Eiropu ir iecerētas 10 izrādes Ziemeļamerikā.

PASAULES BRĪVO LATVIEŠU

DZIESMU DIENAS

MINSTERĒ, VĀCIJĀ
1984. gadā no 31. VII līdz 5. VIII

„Piemini Latviju” rakstīja Jānis Jaunsudrabiņš, dzīvojot trimdas pirmajā posmā Minsteres pievārtē. Mēs pieminējām Latviju Gotlandē 1979. gadā. Un nekad nebijām tik skaidri izjutuši, cik tuvu un reizē nesasniedzami tālu esam no Kurzemes. Gotlandē arī pirmo reizi iezīmējās pasaules brīvo latviešu dziesmu dienu jēga: uz brīdi nomest svešumu, dziesmā apliecināt spītu un pastāvēšanas lepnumu. Un pieminēt Latviju...

Kad 1984. gada pirmajā augusta nedēļā Minsteres Doma laukumā ieskanēsies mūsu visu dziedātas dziesmas, būs sākušās pasaules brīvo latviešu dziesmu dienas. Ja Gotlandē „cēlām tiltu pārplašu jūru”, tad no Minsteres mēfism dziesmu laipu pāri dzelzs priekškarā – robežu dzeloņdrāfīm un sargu torpiem.

Pieminēsim Latviju. Minstere ir krāšņa pilsēta, kurai pieder krāšņi svētki. Veidosim tos visi kopīgi. Dziedāsim, dejosim, lūgsim Dievu. Būsim nopietni, bet arī priecāsimies.

Pieminēsim Latviju, kur gadu simtos cēlušās un veidojušās mūsu tautas dziesmas un dejas. Skatīsim un klausīsimies mūsu dažādo audžu sniegunus. Dzelzs priekškarā šķir mūs no Latvijas, bet jaunu latviešu balsis brīvajā pasaulē nav apslāpētas. Tās skan!

Tik daudziem latviešiem ar Minsteri ir gluži vai radu saites. Jaunsudrabiņa mūzeja vitrinās atspoguļo agrīno DP laiku. Mūsu svešuma gadu chronika ierakstīta 38 MLĢ izlaidumu uzņēmumos: redzam abiturientus, kuru dēli un meitas savukārt beidz šo skolu šodien. Un smaidošus Mičotājus Austrālijā, pilsētas meistaros basketbolā, deju grupu Circenīti, „Šefa” jāņugunis un dziesmu meistaros pie slavenā „Zvana”. Te visu zemju skolēni ir atraduši, ka viņi ir vienas saimes daļa: „Dzied, māsiņa, tu pret mani, es pret tevi gavilēšu...”

Lai gan šodien vēl tikai top jauna Latviešu centra inter-nāta ēka, Minstere jau ilgi ir bijusi latviešu centrs. Vai būtu tuvāk vēl jāpaskaidro, ko ir nozīmējusi mūsu vienīgā pilna laika skola un lielais latviešu studentu skaits Minsteres augstskolās? Minsteres izlaidumu dotie darbinieki šodien atrodami trimdas organizācijās visā pasaulē.

Uz redzēšanos Minsterē, jauno latviešu pilsētā!

*

800. gadā prāvestam Luidgeram iepatikās kāds mīlīgs upes līkums, viņš ieraka pamatakmeni un teica: te laba vieta klosterim – Monasterium. Vestfāļu mēlē pārdēvēta par „Munster” 1200. gadā tā bija jau prāva pilsētiņa, vēlāk ziedoša Hanzas pilsēta, Vestfāles tirdzniecības centrs.

1945. gada pavasarī Minstere bija pārvērsta drupu kaudzē. Šķita, ka šī pilsēta vairs nekad neatgūs savu 1200 gados izveidoto profilu. Bet šodien tā ir atjaunota, paturot tās vēsturiskās tradīcijas. Vai tas būtu Doma laukuma bruģakmens, vai „Lielā tirgus” kolonnādes, te pilnīgi atgūta vecās Minsteres saskanība un viengabalainība.

Minsterē ir 250,000 iedzīvotāju, tās garīgo seju veido jaunatne – 50,000 studentu pulks. Tā nav liela pilsēta: centrs viegli izstaigājams no vieniem vārtiem uz otriem. Minsteres amatnieku un tirgotāju tradīcijas atspoguļojas greznās veikalu pasāžās, kājas atpūtināt ieaicina visu ērti aizsniedzamās kafejnīcas un alus pagrabīni. Pils parks, Brīvdabas mūzejs un ēnaino liepu rindas uz veco pilsētas vaļņu atliekām ir radītas mierīgiem atelpas brīžiem.

Minsterē nav daudz obligāto apbrīnas priekšmetu. Var bez šaubām atgāzt galvu un palūkoties baznīcas torņos vai izstaigāt rātsnamu, kurā tika parakstīts slavenais Vestfāles miers pēc 30 gadu kara. Jeb arī ieskatīties simtiem gadu vecajās Vestfāles lauku sētās Brīvdabas mūzejā.

Tācu pievilcīgais Minsterē tieši ir dominējošais rāmais pilsētas ikdienas pulss. Te lielais, raibais tirgus Doma laukumā, te burošana Ā ezerā. Un atkal un atkal pastaigu apļi, kas vienmēr noved pie kādas no tradīciju un konditoru mākslas pilnajām kafejnīcām, piemēram pie „Šukāna” vai „Grotmeijera”. Un ko gan nevar izdarīt ar Vestfāles šķiņķi tādi speciālisti kā „Pinkus Millers”, kas arī dara pats savu alu!

Vakaros atdzīvojas citas Minsteres ielas. Tad jāaiziet uz „Govju ciemu”, kur studentu krodziņi viens līdzās otram, un tomēr gan „Zilajai mājai”, gan krodziņam „Piesargies” ir katram savs raksturīgs vaibsts un katram sava mūzika. Kā jau Krišjānis Valdemārs mēdza teikt: katru vietu var vislabāk iepazīt no tās krogu dzīves.

Neatņemama Minsteres savdabības daļa ir tās apkārtnē. Jau pēc 10 minūšu brauciena ar autobusu vai mierīga 30 minūšu ceļa ar divriteņiem, ko var noīrēt Minsteres galvenajā stacijā, – paveras lauku panorāma. Minsteres latvieši mēdz teikt: Nu gluži kā Zemgalē! Vecas, lielas viensētas ar vareniem ozoliem sētsvidū guļ plašu lauku un birtalu vidū. Līkloču pastaigu un divriteņu takas noved gan pie saules pilnām plaviņām, gan pie kāda gandrīz noslēpta lauku restorāna, kur kastaņkoku ēnā tik patīkami brīdī pasēdēt. Pame-tot vēl tālāku loku, var atrast upju un aizsardzības vaļņu apjotās pili, kā, piemēram, Rokselē jeb Burgsteinfurtē.

Tā vien šķiet, ka šīs pilsētas galvenais uzdevums ir likt ļaudīm satikties, pasēdēt, pačalot. Mums gribas teikt: šī ir pilsēta radīta latviešu svētkiem!

*

Aicinot visu kontinentu latviešus uz šīm dziesmu dienām, atskāršam, ka pēdējos piecos gados mūsu dažādo ansambļu kvalitāte ir vēl augusi un viņu uzdevums mūsu kultūras dzīvē ir plašāks, nekā šī viena nedēļa spēj aptvert. Reizē gribas dot arī dziedātājiem, dejotājiem un aktieriem pašiem svētkus, ne tikai mēģinājumu virkni. Simboliski pareizi liekas arī, ka šī latviešu skolas un daudzo abiturientu pilsētā svētkiem jābūt pēc iespējas jauno diriģentu un izpildītāju rokās.

Mēs paredzam: būs blīva, bagāta, dzirkstoša nedēļa. Būsim lepni, ka 40 svešuma gados mums vēl ir tik daudz!

- iesim visi gājienā uz Minsteres „sirdi” un, pirms ejam Domā, dziedāsim kopīgi Doma laukumā
- brauksim ar speciālvilcienu (vai autobusiem) uz sarīkojumu vietu pie „dzelzs aizkara”.

Sarīkojumu virkne:

- KOPKORIS: dižuzvedums „No Dikļiem līdz Minsteri”, atskatoties uz 111 gadu dziesmu svētku nacionālās izpaušmes vēsturi
- TAUTAS DEJU LIELUZVEDUMS
- SAULES JOSTA no Austrālijas
- SPRĪDĪTIS, Andreja Jansona dziesmu spēle Minsteres latviešu ģimnazijas uzvedumā
- MINSTERES VAKARS, vēsturiska dziesmu un deju virkne, godinot MLĢ 40 izlaidumus
- ATBALSS, KOLIBRI un SOLĀRIS kopkoncerts
- ŅUJORKAS KORA un Toronto ZĪLES koncerti.

Priekam vakaros:

- Zaļumballe Minsteres Brīvdabas mūzejā ar dažādu ansambļu tautas mūziku un dejām, pūtēju orķestri un cūku cepšanu uz iesma
- Nakts „Govju ciemā” – studentu krodziņu rajonā galvenā iela būs tikai latviešiem vien
- „Lielā” dziesmu dienu balle, pie rezervētiem un nerezervētiem galdiņiem
- „Tu esi Minsterē, mans draugs”, uzvedums Ulža Siliņa režijā ar daudzu talcinieku piedalīšanos
- un vēlā sēdēšana un padziedāšana pašu latviešu mītnē.

Gandrīz visi dziesmu dienu uzvedumi notiks Minsteres kongresu centrā – Halle Munsterland. Izstādes un stendi, kā arī dziesmu dienu informācijas centrs un pašu restorāns, būs MLĢ un Internāta telpās. Autobusu līnija savienos abas dziesmu dienu galvenās norišu vietas.

*

Minstere atrodas Viduseiropas krustceļos jeb Eiropas sirdī. No Minsteres gandrīz vienlīdz tālu ir, piemēram, Parīze, Minchene un Šveice: apmēram 6 autobrauciena stundas. 8 stundu braucienā ir sasniedzama gan Londona, gan Kopenhāgena. Ar nakts vilcienu ceļojot rītā varat izkāpt vai nu Florencē, vai Nicā, vai Vīnē. Brisele, Amsterdamā un Hamburga ir „tepat” – 3 autobrauciena stundu attālumā.

Minsterē tuvākā internacionālā lidosta ir Diseldorfa. Lidosta ir pieslēgta dzelzceļu tīklam, un ik stundas no Diseldorfas galvenās stacijas attiet ātrvilcieni uz Minsteri. Pēc ērta apmēram pusotras stundas brauciena Jūs esat Minsterē. Arī Frankfurtes lidosta ir tikai 3 stundu brauciena attālumā un tāpat kā Diseldorfa pieslēgta dzelzceļu tīklam.

Amsterdamas Skipolas (Schipol) lidostai, kaut arī tā ir tikai 170 km attālumā, ar Minsteri nav tiešas dzelzceļa satiksmes, un ir jāpārsēžas. Ērtāk ir Skipolas lidostā noīrēt automašīnu, sevišķi ja esat iecerējuši pēc dziesmu dienām doties plašākā Eiropas ceļojumā. Šobrīd automašīnu īres likmes mazajiem Forda, Opela un VW modeļiem ar neierobežotu nobraukto kilometru skaitu ir zem \$200US nedēļā.

Minsterē un Minsteres apkārtnē ir plaša viesnīcu izvēle. 90% no visām iespējamām viesnīcu gultām jau šodien ir dziesmu dienu apmeklētāju rīcībā. Jūs varat apmesties pilnī, kā, piemēram, viesnīcā „Schloss Wilkinghege” vai jaunākā amerikāniski modernā viesnīcā „Moewenpick” pie Ā ezera, vai arī paslēpties centra viesnīcās turpat pie Doma, kā, piemēram, viesnīcā „Busche”.

Vispievilcīgākā kategorija ir relatīvi mazās un klusās, bet ar visu komfortu ierīkotās viesnīcas Minsteres pievārtē. Dažreiz vecu lauku māju kompleksos, kā „Hof zur Linde” vai arī „Haus Eggert” tikai ap 20 minūšu autobrauciena attālumā no pilsētas centra. Īrēta mašīna arī te būs priekšrocība.

Gultu cenas, atkarībā no viesnīcas kategorijas, svārstās starp DM 40–100, resp. \$17–43US diennaktī pēc šodienas maiņas kursa. Tuvāka informācija iegūstama pie Jūsu zemes (Austrālijā A. Lauļa, Melburnā) pārstāvjiem vai rīcības komitejas.

Atkarībā no gultu sagādes iespējām, piedāvāsim dziesmu dienu apmeklētājiem pret nelielu atlīdzību apmesties skolās un citās kopmītnēs (jauniešiem, kam savs guļammaiss, var braukt bez rūpēm). Visiem apmeklētājiem ar ierobežotu budžetu būs pievilcīga mūsu pašu virtuve ar skābiem kāpostiem, desiņām, latviešu virām un mūsu alus teltis ģimnazijas pagalmā. Minsteres dziesmu dienām jābūt pieejamām visiem, neatkarīgi no maka biezuma.

Pieteikumu zīmes viesnīcām un kopmītnēm būs Jūsu rīcībā 1983. gada otrā pusē.

Rīcības komiteja

SARUNA AR ZIGI MIEŽĪTI

Skaidrīte Darius

Zigurds Miežītis, pēc profesijas skolotājs, ir Toronto tautas deju kopas Diždancis vadītājs. Šo kopu viņš vada jau pēdējos 20 gadus, un šīs kopas darbības posmā ir piedalījies grāmatas *Novada tērpi izdošanā*, kā arī bijis viens no redaktoriem grāmatā *88 latviešu tautas dejas un apdares*. Vēl jāpiemin viņa vadītie tautas deju lieluzvedumi Kanadas 6. un 7. Dziesmu svētkos.

Pagājušā gada novembrī Zigis, kopā ar sievu Solveigu un Gunti un Anitu Liepiņiem apmeklēja Austrāliju, lai 2 mēnešu garā ceļojumā skatītu šīs zemes skaistumus un īpatnības. Savā ceļojumā viņi iekļāva Kanberas Kultūras dienas, 3x3 nometni Birrigai un Vasaras vidusskolu Aldingā, piedaloties gan kā skatītāji, tā arī kā aktīvi līdzdalībnieki.

Ar Zigi iepazīnos jau Saules jostas ceļojumu laikā, taču satikšanās brīži vienmēr bija īsi un neaļā pilni. Satiekoties 3x3 nometnē, atradām laika sprīdi, lai pārrunātu, un dalītos pieredzē par tautas deju kopu darbībām, paralēlēm un dažādībām. Tā Birrigai nometnes lielo eikaliptu paēnā radās šī intervija.

J: Kā apguvi savas zināšanas par tautas dejām?

A: Savas dejas gaitas uzsāku Vācijā, Minsterē, pie Slaviešas Veras, un 1952. gadā tās turpināju Diždancī pie Freda Aigara, un roveru un lielgaidu grupā pie Arnolda Bāliņa.

J: Kāda ir tava dejas mācīšanas metode?

A: Vispirms izveidoju takts izjūtu, vai nu vārdiski, vai ar rokām plaukšķinot ritmu. Ja dejā ir kādi speciāli soļi vai soļu kombinācijas, tad, lietojot balsi, iemācu tās. Tad ņemu katru gājieni atsevišķi: lietojot balss pavadijumu iemācu gājiena virknējumu, un tad to atkārtēju mūzikas (lentas) pavadijumā. Tā turpinu ar katru nākošo gājieni, atkārtējot iemācītos gājienu vienā virknē, līdz dejas gājieni ir izņemti. Precizitāti pie grūtākiem soļiem vai kombinācijām mēģinu ieturēt jau no sākuma, tomēr precizitātes dēļ pārāk nebremzēju mācīšanās progresu. Kad visa deja ir iemācīta, tad noslīpēju – precizitāti, stāju un skatu.

J: Kāpēc tu lieto balss pavadijumu, un nevis mūziku dejas pamatmācīšanai?

A: Pirmkārt, tas jau ir laika zaudējums, katreiz atsākt lentas mūziku, un to pašu varētu arī attiecināt uz dzīvo pavadijumu. Otrkārt, un galvenokārt, lietojot balsi, kontrolēju katru sekundi, katru kustību, dodu savu izjūtu, akcentējumu attiecīgajam solim vai kustībai, radu kontaktu starp mani, deju un dejojāju.

J: Kā rodas, un no kādām vienībām nāk jauni dejojāji tavā kopā?

A: Diždancī sastāv 3 atsevišķas vecuma vienības. Pirmajā ir mazie bērni, vecumā no 3 līdz 12 gadiem, otrajā vienībā ir vecumā no 12 līdz 15 gadiem, un trešajā ir dejojāji virs 15 gadiem. Katrai vienībai notiek atsevišķi mēģinājumi reizi nedēļā. Tā Diždancim pašam ir savs dejojāju avots.

Solveiga un Zigis Miežiši dejo tautas deju lieluzvedumā Austrālijas latviešu 32. kultūras dienās Kanberā.

J: Kādas dejas māci?

A: Visiem, it sevišķi mazajiem, sāku ar etnografiskajām dejām, lai dotu ieskatu un izpratni par mūsu deju elementiem un raksturu. Līdztekus tam mācu populārākās jaundejas, kā arī savas choreografijas. Lielākiem uzvedumiem sasaistu vairākas dejas kopā, lai izteiktu attiecīgo temu.

J: Kuru deju tu uzskati par savu labāko choreografiju?

A: Taču *Jāņu deju*, un kā uzvedumu varu minēt *Koklētājs un velns*.

J: Tautas tērpi – vai Diždancim kā kopai pieder tautas tērpi, vai katrs dalībnieks izvēlas un gatavo savu tērpu?

A: Katrs dalībnieks gatavo un patur savā īpašumā savu tērpu. Puīšiem ir lūgts gatavot Alsungas tērpus, bet meitenēm ir dota brīva izvēle, kaut gan arī vairumam esot Alsungas tautas tērpi. Domāju, ka ir savs skaistums vienveida tērpiem, bet arī dažādība ienes savu skaistumu un izteiksmi.

J: Cik bieži Diždancis kā kopa uzstājas sarīkojumos, un kādas ir citas kopas aktivitātes?

A: Caurmērā Diždancis uzstājas reizi mēnesī, vai nu ar 4 pāru vai Spāru dārziņu. Rīkojam arī paši savus uzvedumus, un kādreiz arī balles. Tradicionāla ir braukšana Jāņos uz Sidrabeni.

J: Vai Diždancis atrodas kādas organizācijas paspārņē?

A: Nē. Diždancis ir neatkarīga, patstāvīga kopa. Financiālos izdevumus kopa sedz no savu rīkoto uzvedumu un citu sarīkojumu ienākumiem.

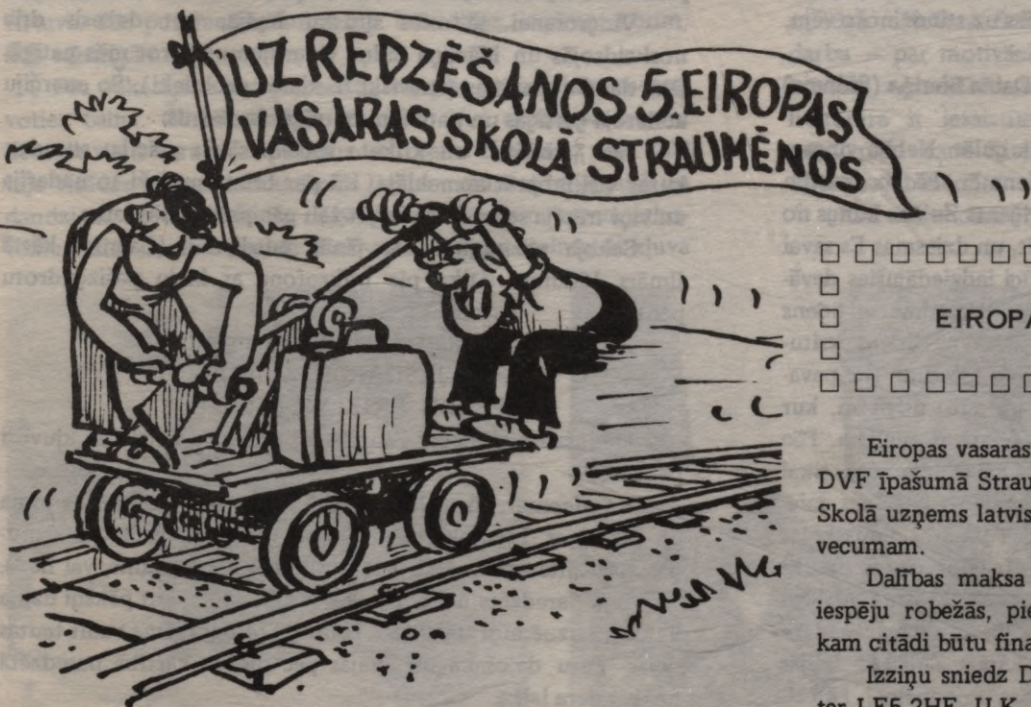
A: Sacensības notiek tikai lielajos dziesmu svētkos, kā Toronto, Klīvlendē, tagad Milvokos, austrumu krastā. Sākuma gados piedalījās ļoti daudzas kopas, bet beidzamā laikā kopu skaits ir samazinājies. Problēmas ir ar izvērtēšanu, kritēriju. Pozitīvais sasniegums ir attiecīgo kopu augstais dejošanas līmenis, negatīvais – vilšanās un neapmierinātība ar izvērtējumu.

A: Mācoties savas dejas, jaunieši iepazīstas ar mūsu senču temperamentu, sadzīves formām, kas savukārt kopā ar valodu, dod pamatu iepazīt un apzināt latviešu kultūru.

A: Šī problēma skar ne tikai katru deju kopu, bet gandrīz ikvienu jauniešu organizāciju, un katram šādas kopas vadītājam ir jāpanāk savi atrisinājumi vadoties no apstākļiem. Tautas deju lielsarīkojumos sarunas angļu valodā esmu novērojis mazāk, nekā tas ir sarīkojumos vietējās zemes sabiedrībai, kur jau pati apkārtnē uzliek savu spiedienu. Diždancī mēģinājumi ir ļoti intensīvi, bez starpbrīžiem, un dejotāji ir iesaistīti kopīgās sarunās ar vadību, mācoties dejas un pārrunājot kopas aktivitātes.

A: Patīk strādāt ar jauniešiem, redzēt progresu savam darbam, jauniešu augšanu un veidošanos, viņu sagatavošanos tālākām latviskām aktivitātēm.

Pēc vakariņām Ziga skaņā balss atskanēs ēdamzālē, vedot nometņotājus, vecus un jaunus, jaunā dejā. Dejas priekā vieno-
sies visi.

A rectangular frame composed of small, light-colored squares, resembling a film strip or a woven texture. The text "EIROPAS VASARAS SKOLA" is centered within this frame.

Rīcības komiteja cer, ka būs bērni arī no zemēm ārpus Eiropas, kuri vēlēšies pieteikties uz Eiropas vasaras skolu, lai pavadītu trīs nedēļas latviskā vidē, skaistā Straumēnu īpašumā.

Guntis Bērziņš
Rīcības komitejas
priekšsēdis

VASARAS VIDUSSKOLA

Izvilumi no 1983. g. VV dienasgrāmatas

1983. g. 5. janvāris

Šorīt visus dalībniekus uzmodināja Edvīna „skaistā” balss. Rīta vingrošanu vadīja Andris Baumanis (viens vingrinājums bija skriet apkārt pa karoga laukumu kā lidmašīnītēm). Tad visi gāja brokastīs, paēda un noklausījās par mūsu baraku stāvokļiem. Pēc tam, brīvajā laikā pirms stundām, daļa no mums centās kaut kā savest kārtībā savas barakas.

Tad mācību stundas nāca un gāja; vecās galvas mēģināja arī atcerēties visu to, kas tika mācīts. Pusdienas jau nemanot pienāca un visi izsalkušie vidusskolnieki atkal paēda. Mājasdarbu stundā nekas sevišķs nenotika – visi cītīgi mācījās (?).

Tad sakāpām visi busiņos un mašīnās un devāmies uz jūrmalu. Laiks bija par aukstu, lai ietu peldēt, bet tomēr pāris drošsirdīgu zēnu to darīja. Lielākā daļa tomēr tikai runāja un sauļojās. Atbraucām atpakaļ, nodušojamies un devāmies uz lasīšanas stundu.

Pēc vakariņām skolnieki sadalījās divās grupās (zēni un meitenes) un gāja izvingrināt balsis korī. Tad sākās darba grupas. Zālē bija ļoti omulīga atmosfāra; vienā telpas stūrī dziedāja latviešu tautas dziesmas, otrā stūrī ķēpājās ar māliem, citā daļā spēlēja zolīti un taisīja prievītes un vienā stūrī mūžīgi zvanīja telefons.

Lielā zālē nodziedāja vakara dziesmu un visiem bija jātaisās uz dusu. Un tā visi aizmīga, klausoties uz stindzinošo vēju, kas ārā pūta.

Daina Sieriņa (Sidneja)

1983. g. 9. janvāris

Tā kā bija svētdiena, dabūjām ilgāk gulēt. Nebija vingrošanas, bet karoga uzvilksana bija kā vienmēr. Pēc brokastīm bija kora mēģinājums, kuru pavadīja diriģents Zuikas kungs no Amerikas. Viņš mums iemācīja kā diriģēt, un dziesmas Es savai māmiņai un Lakstīgala kroni pina. Kārtīgi iedziedājušies devāmies izbraukumā. Šogad aizbraucām uz Haindmarša ūdens kritumiem. No auto novietnes aizstaigājām uz ūdens kritumiem, kur varēja nokāpt pa ūdens krituma klinčiem. Tur pavadījuši kādu laiku, steidzāmies atpakaļ uz auto novietni, kur saimnieces mūs pamieļoja ar sviestmaizītēm un augļiem. Pēc pusdienām atgriezāmies nometnē. Tā kā laiks bija vēss, tikai daži cilvēki bija peldēties. Tad bija mēģinājums baznīcas dziedātājiem. Pēc vakariņām visi pārģērbāmies Vasaras vidusskolas „Tē kreklīņos” un sapulcējāmies auto novietnē gatavi braukt uz Aldingas Svētās Annas baznīcu. Kā pagājušā gadā, atslēgu nevarēja atrast un visi gaidījām aukstā vējā un salām. Beidzot tikām iekšā. Dievkalpojumu vadīja mācītājs Zīds. Piedalījās pulciņš dziedātāju, Silva Mirovica, Māra Priedkalne, Pēteris Daliņš, Ina Grīnberga, Zinta Sikсна un Anna Vaivariņa. Šogad bija tik daudz cilvēku, ka dažiem bija jāsež uz grīdas.

Atgriezāmies ātri Vasaras vidusskolā, jo laiks kļuva vēl aukstāks. Pārģērbāmies ātri un tad steidzāmies uz kora mēģinājumu. Pēc kora bija brīvais laiks. Desmitos sauca uz uz kodu. Kā vienmēr bija nakts dziesma un tad – saldā dusā!?

Iveta Samule (Melburna)

Ilmārs Līdums (audzinātājs) masku ballē ir ārsts.

1983. g. 11. janvārī

Mūs pamodināja vēl viens no Edvīna Kļaviņa brīnišķīgiem, patīkamajiem, uzjautrinošajiem un foršajiem radio raidījumiem. To pārraidīja radio stacija „9VV-FM sterio”.

Vingrošanai sākoties drusku liņāja, bet debesis drīz noskaidrojās un Mārtiņa Siliņa vingrojumus darot mēs patērējām daudz enerģijas (it sevišķi 5. klases skolnieki). Šo enerģiju atvietoja garšīgās un patiešām burvīgās brokastis.

Pēc „frizbija” un kriketa spēlēm sākās mācību stundas, kuras visi labprāt apmeklēja. Kā par brīnumu daži to nedarīja un viņi trāpīja sodu – izmazgāt zāli pēc peldēšanas laika.

Sekoja paziņojums, ka jānāk pusdienās. (Laimīgā kārtā Ilmārs Līdums netika pie mikrofona ar kādu pašizgudrotu pantīņu.)

Atpūtas brīdis, mājasdarbu stunda un tad:

MĀJASDARBI IZDARĪTI
PELDU BRĪŽI NOPELŅĪTI.

Piedošanu izlūdzos! Pantīņu izdomāšana ir laikam kļuvusi par sērgu!

Kā vienmēr, jūrmalas nodarbībām sekoja lasīšanas stunda un vakariņas. Pēc vakariņām – kora mēģinājums un darba grupas (ļoti interesants šodienas notikums atstāstījums, vai ne?).

Bija paredzēts nakts rotaļas turpinājums, bet pēkšņi uzlija lietus un uzņēmīgā, talantētā Maruta Šmita nolēma vadīt tautas dejas, kuru dejošana turpinājās pēc dienas kārtībā paredzētā nakts miera laika.

Sekoja „Milo” un maizītes, vakara dziesma un nakts miers punktīgi (?) pusvienpadsmitos.

Vēl daži pielikumi uz publikas vēlēšanos: Guntas un Zintas volejbola komanda šmaukdamies uzvarēja Marutas komandu; Dzītara lopu kluba sanāksmes turpinās „Dzītaros–Dzintaros”.

Igors Aizstrauts (Sidneja)

1983. g. 13. janvārī

Šī nedēļa ir atnesusi atkal vēl vienu vēsu dienu; pareģots 21°C, kā jau dažas dienas ir bijušas.

Mēs visi drīzumā izrāpojam karoga laukumā rīta vingrošanai, tad vēl neizgulēšanās dominēja mūsu domas un kustības. Pēc vingrošanas bija parastā dienas kārtība ar brokastīm, stundām, pusdienām un mājas darbiem, bet pārāk daudz skolnieku nebrauca uz jūrmalu, kaut gan daži aizbrauca, bet laika apstākļu dēļ nodarbojās ar kriketu un frizbija mētāšanu vai ar zolīti, novusu, futeni, daži pat gulot un atpūšoties. Parastā dienas kārtība aizpildīja dienas otro pusi – nodarbības, lasīšana, vakariņas un koris, bet tad īpatnējs notikums dominēja vakaru. Gulbja kundze laipni vadīja modernās dejas stundu (Ballroom dancing), kur visi vai nu iemācījās, vai arī nodrošināja valša metodi. Vakars bija ļoti sekmīgs tai ziņā, ka līdz vakara beigām lielākā daļa Vasaras vidusskolas saimes valsēja ar drošiem soļiem ēdamzālē, kur neilgi pēc tam bija uzkoda. Visi noguruši un izvalsējušies bija gatavi ielīst migā un gatavoties nākošai dienai.

Indra Ritere

1983. g. 15. janvārī

Vēl viena jauna Vasaras vidusskolas diena sākās ar vingrošanu un karoga uzvilksanu. Pēc brokastīm bija mūzikas grupas mēģinājums radio raidījumam. Tad, deviņos, kad citiem bija jāiet uz stundām, visa mūzikas nodaļa brauca uz Adelaides FM radio staciju.

Radio stacijā mēs ieskaņojām dziesmas ar koklēm, vijolēm, flautām un klarneti. Dažas dziesmas mēs dziedājām un spēlējām daudzas reizes, kamēr mēs tās pilnīgi noslīpējām. Tikām atpakaļ tikai mājasdarbu stundas beigās. Kamēr citi gatavoja mājasdarbus, mūzikas grupas dalībnieki *klusī* ēda pusdienas virtuvē. Pēc pusdienām mums bija brīvs laiks, izņemot korim, līdz vakariņām.

Pēc vakariņām visi ļoti uztraukti gāja uz barakām sagatavoties ballei. Ģērbšanās bija trakums. Visi skrēja pa baraku lietojot viens otra sejas pūderus utt. Laiks bija iet uz zāli. Zālē bija visādas jocīgas karikatūras. Dažiem mati stāvēja gaisā un daudziem tie bija dažādās raibās krāsās. Vienam, otram atkritumu kules modes. Andris Baumanis un Ivars Reinfelds kļuva

par skaistuma karali un karalieni. Spēlēja daudz latviešu mūzikas kamēr jaunieši kratījās. Varēja arī dabūt glāzi „kordiāla” par pieciem centiem. Tikpat labi būtu bijis dabūt dzērienu turpat kur plūmes un sula vienmēr stāv. Drīz pēc pusnakts dziedājām vakardziesmu.

Nevaru vairāk rakstīt, jo ir pāri pusnaktij un jauna diena citam dienas grāmatas rakstītājam.

Valda Jankovska

1983. g. 21. janvārī

E-E-E-E-Ī-AUUUU... Džulijans Dzegulītis un Jānis Balamute mūs mēģināja iepriecināt trakajā rīta stundā. Kājas nemaz negribēja kustēties. Es biju kārdināts gulēt vēl ilgāk. „Dīvas minūtes pirms rīta vingrošanas!” Beidzot izrāpos no gultas un gāju tramdīt zēnus no barakas. Laikam esmu sadists. Dažus pirkstu vingrinājumus vēlāk paēdām brokastīs. Kā parastā darba dienā, skolēni gāja mācībās (mocībās) līdz pusdienas laikam.

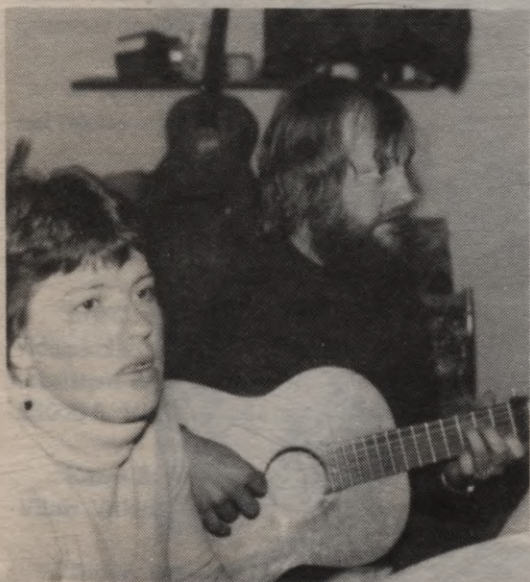
Pēkšņi Andris Zeidaks atbrauca no Melburnas. Laikam sasmārzoja ēdienu! Paēdis, viņš skolotājuursos „vadīja pārrunas”. Nezinu, kādēļ vairākiem „pārrunas” likās vairāk kā referāts.

37 gradu karstumā mēģinājām dziedāt korī. Dažiem skanēja. Visiem bija liels prieks, kad beidzot aizbraucām uz jūrmalu. Nemaz nebija vēja. Nevarējām ticēt, ka zilais rāmais ūdens „gabals” bija jūra. Izskatījās vairāk pēc ezera. Varbūt Rīgas jūras līcim līdzīgs.

Piektai klasei un audzinātājiem bija steidzīgi jābrauca atpakaļ dušoties (vai šļaukoties) un apģērbties literatūras vakaram Adelaidē. Vakara vadītājs savā ievada runā izteica priecīgu pārsteigumu par kuplo jauniešu skaitu sarīkojumā. Vasaras vidusskolas viesīga Solveiga Mieziņa un Anita Liepiņa sniedza referātus. Solveiga Mieziņa stāstīja par savu pētījumu darbu – par motivācijām, kuras iespaido jauniešus piedalīties latviešu sabiedrībā. Anita Liepiņa referēja par to, kā latviešu literatūra ir iesaistīta pasaules literatūrā. Starp referātiem mūsu pašu Zane Ritere mūs iepriecināja ar diviem burvīgiem Šūberta gabaliem.

Kad atbraucām atpakaļ bija jau pēc naktsmiera.

Pēteris Stupāns

Austris Grasis un Zinta Ozoliņa dzied skumju duetu.

Koklētāji. No kr.: Aina Kambala, Anita Bruna, vadītāja Lilita Šulca, Aldis Sils, Zinta Sikсна.

VADĪTĀJU KURSI

Jānis Dūšelis

ALTDK 3. vadītāju kursi notika 1983. g. no 23. līdz 25. aprīlim, DV īpašumā Vanagos, pie Melburnas. Kursos pilnu laiku piedalījās Aleksandrs Grimms, Gunta Vagare, Anda Aleksējeva un Kārlis Aleksējavs (Daugavieši/Sakta), Rasma Saulīte (Spīdītis), Maruta Šmita (Auseklītis), Juris Ruņģis un Jānis Dūšelis (Jautrais pāris). Uz īsu brīdi piedalījās Ilga Beck (Ritenītis) un Ināra Schubert (Džilongas Pastalnieki).

Sestdienas pēcpusdienā, pēc Jāņa Dūšļa īsas atklāšanas runas, pirmā darba posmā pārrunāja jaunrades deju rakstīšanu. A. Grimms, J. Ruņģis un M. Šmita stāstīja savus paņēmienus jaunas dejas rakstot. Uzsvēra, ka jāpieturas pie latviešu deju pamatelementiem un latviskām melodijām, un ka nevajadzētu etnografiskās dejas pārveidot, vai lietot to melodijas, un tad radīto jaundeju uzvest zem etnografiskās dejas nosaukuma.

Dejotāji dod zināmu spiedienu uz vadītājiem atrast jaunas, interesantas dejas. Tie vadītāji, kuri nejūtās spējīgi jaunas dejas rakstīt ir nolikti neērtā situācijā, jo nav pieejamas citu autoru dejas, atskaitot tās, kas publicētas PDC slejās. Šīs problēmas novēršanai ierosināja pēc katrām Kultūras dienām izdot to jaundeju aprakstus, kas uzvestas tautas deju uzvedumā. Arī būtu jācenšas publicēt tās jaundejas, kas dejas iepriekšējos gados. (Protams, ja deju autori piekrīt publicēšanai!)

Garākais darba posmsursos bija velētis itizrāt A. Grimma sastādītos labojumus, papildinājumus un maiņas 88 latviešu tautas dejas un apdares grāmatai. Pārrunas ilga līdz vēlai vakara stundai un debates dažkārt izvērtās itin asas. Arī izde-

joja dažas neskaidras vietas. Labojumu un maiņu sarakstu izsūtīs visu kopu vadītājiem, lai arī tās kopas, kas nebijaursos pārstāvētas varētu izteikties.

Pēc „smagās programmas” sekoja pārrunas un dejošana, kas ilga gandrīz līdz rīta ausmai. Dejojot dažas dejas, kuras agrākās pārrunās bija atzītas par grūti izdejojamas, izrādījās, ka tās nemaz nav tik grūtas.

Svētdienas rītā J. Ruņģis stāstīja par „alfabeta zupu” – ko saīsinājumi kā LAK-EC, PBLA, LBF utt, īsti nozīmē. Viņš pastāstīja par dažādiem fondiem un organizācijām, un paskaidroja līdzekļu iegūšanas iespējas.

Tad Ināra Schuberta iepazīstināja dalībniekus ar Džilongas Pastalniekiem. Kopā ir 8 pāri, vecumā no 6 līdz 15 gadiem. Dejotāji labprāt piedalās deju mēģinājumos un kopa piedalīsies 33. KD tautas deju uzvedumā. Kopu vienbalsīgi uzņēma ALTDK rindās. Tā kā vēl skaitās otri Pastalnieki Brisbanē, Džilongas Pastalnieku nosaukuma jautājumu atlika, līdz būs noskaidrots, vai brisbanieši vēl aktīvi darbojas.

Vēl pirms pusdienām pārrunāja kopu vadīšanas un deju mācīšanas tehniku. Konstatēja, ka ir jāuzsver latviešu valodas lietošana.

Ilga Beck īsumā pastāstīja par 33. KD tautas deju uzvedumu. Tema – Saules teika. Uzvedums notiks Mākslas centra Koncertzālē. Sīkāku informāciju izsūtīs visām kopām.

Pēc pusdienām pārrunāja varbūt vissāpīgāko punktu – PDC izdošanu. Atskanēja tās pašas vecās gaudas – solītos materiālus nepiesūta, abonementu skaits nepieaug, cenas ceļas. Cerību deva tas, ka ar Toronto Diždanča vadītāja Ziga Miezīša palīdzību pašlaik mēģina popularizēt PDC ASV un Kanadā. J. Ruņģis pieminēja, ka, ja šis mēģinājums būs nesekmīgs, tad būs radikāli jāmaina PDC izdošanu un financēšanu, un jāmeklē jauns redaktors.

Pārrunājot ALTDK turpmāko darbību konstatēja, ka vadītāju kursi ir nepieciešami, kaut gan tam drusku runāja pretī šo

Ilga Beck izskaidro Melburnas Koncertzāles skatuves iekārtu. No kr.: Rasma Saulīte, Gunta Vagare, Ilga Beck, Anda Aleksējeva, Juris Ruņģis.

KĀ RAKSTĪT JAUNDEJU

1. Kāpec deju raksta? (Uzvedumam, Kultūras dienām)
2. Ideja – tema
3. Mūzika – kur atrast? Kādā taktismērā?
4. Kādi dejotāji? Vai kādu speciālu lomu izcelt?
5. Dejas garums – parasti 2 līdz 4 minūtes; nosaka, cik tūres.
6. Simetrija – rindas vai apļa deja?
pāru skaits, grupējums?
atkārtojumi
kāpinājums (vienkāršas kustības no sākuma,
tad komplicētākas vai ātrākas)
7. Ko mēģina izcelt? (Jaunus tērpus, temu)
8. Uzraksta deju
9. Izmēģina ar dejotājiem, uzklausu viņu ieteikumus
10. Noslēpē, lai vislabāk izskatās.

Pirmdienas rītā sakārtoja Vanagus un brauca mājās.

Paldies Lailai Lauļai, Bisenieka kundzei un Jurim Zemītim
ēdienu gatavošanai un Aleksandram Grimmam, Ilgai Beck
Daugaviešu/Saktas dalībniekiem par organizēšanas darbu.

ZIŅAS ĪSUMĀ

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

* * *

A black and white photograph of a bride and groom standing outdoors. The bride is on the left, wearing a white lace dress with a full skirt and a long veil. She is holding a bouquet of flowers. The groom is on the right, wearing a white suit with a bow tie and a boutonniere. They are standing in front of a large tree. In the background, another person is visible on the left.

Prāvests Grosbachs Melburnā salaulājis ilggadīgus tautas
deju deļotājus Ilzi Ziedari un Viktoru Švarcu. Viņi piedalī-
jās Sprīdītī un Ritenītī. Sveicinām, vēlējam jums labu laimi,
ilgus gadus nodzīvot . . .

3. LJAA KONGRESS

1983. g. no 19. – 23. maijam
„Roseworthy” lauksaimniecības koledžā

Maija mēnesis ir ģandrīz klāt, un līdz ar to tuvojas 3. LJAA kongress. Pieteikšanās anketes ir atrodamas visās malās, un 3. LJAAK rīcības komiteja ilgojas tās turēt savās karstajās rociņās – protams, ka tikai izpildītās!!

Kāpēc braukt uz kongresu? Atrādām dažas interesantas atbildes uz šo jautājumu 2. kongresa aptaujas lapās:

„Jo Everesta kalns par tālu!”

„Satikties ar veciem jaunatnes dienu draugiem.”

„Uzpravināt dušu.”

„Tāpēc, ka sieva pierunāja. Ir kongresu mānija, pret kuru nevaru pretoties.”

„Satikt jauniešus no visas Austrālijas.”

„Dzert un priecāties.”

„Satikt Pantomu.”

„Iemācīties drusku par politiku.”

„Satikties ar latviešiem un pārrunāt par latviskām lietām.”

„Grozīties, maisīties, darboties.”

Kongress dod jauniešiem iespēju darīt tieši to – satikties, priecāties, iemācīties kautko jaunu.

Rīcības komiteja ir cītīgi piestrādājusi ne tikai „smagai” programmai, bet arī „vieglai” programmai. Likās svarīgi atvieglināt prātus pēc nopietnām pārrunām un ilgās sēdēšanas. Katrā vakarā ir paredzēts kāds sarīkojums, un pa dienas laiku „nodarbības” dos iespēju atraut elpu.

Galvenā darbība ceturtdien (19. maijā) ir ierašanās kongresa vietā un pieteikšanās. Vakarā būs Iepazīšanās vakars kongresa krodziņa mājīgā atmosfērā, kur varēs satikties un papļāpāt ar draugiem. Cerams, ka jaunieši no visām Austrālijas malām piedalīsies alus atšķiršanas sacensībā.

Piektdien kongresā ir Baltiešu diena ar viesiem no abām mūsu brāļu tautām. Vakarā rīkosim koncertu, kurā uzstāsies pārstāvji no latviešu, igauņu un lietuviešu aprindām. Sagaidam ļoti interesantu programmu no Austrālijas apdāvinātiem jauniešiem.

Kā varētu sagaidīt, sestdienas vakarā notiks kongresa balle. Saskaņā ar vietējiem apstākļiem, balle nebūs formāla. Vienīgais noteikums ir, ka katram balleniekam jāvalkā cepure, un tai cepurei piemērots apģērbs.

Svētdienas pēcpusdienā ir paredzēta LJAA kopsapulces otrā daļa; pirmā sesija notiek sestdienas rītā. Kaut ir cerēts, ka kopsapulci šādā veidā dalot to arī saīsinās, no iepriekšējo kongresu pieredzes spriežot var apšaubīt, ka šī sapulce beigsies agri! Ja gadījumā to slēgtu pirms pirmdienas brokastu laika, būs iespējams pārrunāt tās lēmumus ērtajā krodziņā.

Sīkāka informācija par 3. LJAA kongresa temām, darba grupām, referātiem utt ir atrodamā pieteikšanās anketē, pēdējos Austrālijas latviešu numuros un LJAA žurnālā. Pieteikšanās anketes un informāciju var arī sniegt kongresa rīcības komitejas pārstāvji: Ēriks Zemītis Brisbanē, Andra Rone Sidnejā, Valda Eversone Kanberā, Viktors Brenners Melburnā, Andra Kīna Pertā un rīcības komitejas locekļi Adelaidē – Maruta Šmita, 7/41 First Ave, Forestville, SA 5035; tel. (08) 293-5618 un Valdis Jaudzems, 16 Ripon Rd, Clarence Gardens, SA 5039; tel. (08) 293-6090.

Zinta Zvaigzne

3. LJAA kongresa
reklāmas vadītāja

IECERĒTĀ PROGRAMMA

Ceturtdien, 19. maijā

(pēcpusdienā) Ierašanās un pieteikšanās
Iepazīšanās vakars

Piektdien, 20. maijā

Atklāšana

Referāti: *Political consequences of Solidarity in Poland*
– Alex Dembski

Solidarnosc and how it affects the Baltic States

Darba grupas: *LJAA struktūra un nākotnes plāns* –
Gunārs Nāgels

Prese – Jānis Dūselis

Tu un Latvija – Jānis Priedkalns

Sievietes loma latviešu sabiedrībā – Inta Devine

Tautas dejas, dziesma, teātris un nacionālā identitāte

Bērnu latviskā audzināšana

Baltiešu panelis: *How Baltic youth perceive their ties with Latvia, Estonia, Lithuania respectively, and deal with related issues* – Uldis Ozoliņš, Aime Kangur
Local social and political interaction – Robert Puksand

Referāti: *Eiropas jauniešu attiecības ar Latviju* –
Rolands Lappuķe

Austrālijas jauniešu attiecības ar Latviju –
Aldis Putniņš

Nodarbības: *Koris* – Edvīns Kļaviņš

Sports – Mārtiņš Siliņš

Ikdienas valodas lietošana

Modernā mūzika – Valdis Kapelis

Dzeja un literatūra – Francis Svilans

Zolīte – Viktors Medenis

Mandātu komitejas darbība / vīnu garšošana

Baltiešu vakars

Ir iespējams tikt uz Roseworthy ar vilcienu. Vilciens attiet no Adelaides dzelzceļu stacijas ceturtdien un piektdien plkst. 17.50. Izkāpjot Roseworthy pilsētiņā, zvaniet Roseworthy Agricultural College, lai izsauktu transportu uz kongresu.

Iepriekš sazinoties ar rīcības komiteju var sarunāt transportu no Adelaides.

ADRESE

Roseworthy Agricultural College
ROSEWORTHY, S.A. 5371
tel.: (085) 24-8057

Sestdien, 21. maijā

LJAA kopsapulce

Darba grupas

Panelis: 6. VLJK – 6. VLJK rīcības komiteja

Nodarbības

Balle: CEPURES tema – lūdzu līdzī nēmt cepuri ar attiecīgi piemērotu apģērbu

Svētdien, 22. maijā

Svētbrīdis

Darba grupas

Panelis: Vai Austrālijas jaunieši ir gatavi cīnīties par latvietību? – Andra Kīna, Gunārs Nāgels, Edgars Krūmiņš, Edgars Štubis

Referāts: Vai Austrālijas latviešu jaunietis ir politisks muļķis? – Juris Beņķis

LJAA kopsapulce

Pirmdien, 23. maijā

Panelis: Darba grupu pārskats

Panelis: VLJK – Uldis Ozoliņš, Jānis Čечиņš, Pēteris Dārziņš, Juris Beņķis

Kongresa kritika un slēgšana

LŪDZU IEVĒROJIET, KA ĒDAMREIZES ARĪ PAREDZĒTAS!

KONGRESA MAKSA

Kongresa maksa šogad ir \$100, ja piesakās (ar vismaz \$20 depozitu) pirms 25. aprīļa. Ja piesakās pēc tā datuma, maksa ir \$120. Nepilna laika dalībniekiem maksa būs attiecīgi pazemināta.

ELJA ANGLIJAS NODAĻAS
JAUTRAIS VAKARS
19. martā, DVF namā, Bradfordā

ELJA Anglijas nodaļas 1983. g. jaunajai valdei uznākot publikas priekšā, aplausi nebeidza rimties. Valdes priekšsēdis Rolands Blezūrs ilgu laiku nevarēja tikt pie vakara atklāšanas, jo pēc ik pāris vārdiem skanēja apmeklētāju ilgje aplausi.

ELJA AN priekšsēdis savā uzrunā piekāpās Bradfordas pilsētai, kurā savā laikā bija ļoti liels latviešu jauniešu skaits. Tagad daudzi jaunieši dažādu iemeslu dēļ ir atstājuši savas pilsētas un apmetušies citur. Tāpat liela daļa pazudusi lielā iedzīvotāju straumē, šodien reti redzami vai nemaz. Šis jautrais vakars nebija rīkots tikai, lai „mums ELJai” būtu kaut kas ko darīt, bet gan rīkots ar diviem mērķiem. Pirmais, lai dotu inspirāciju ziemeļu jauniešiem atkal pulcēties, sadarboties, aktīvi ņemt dalību latviešu pašākumos. Otrais, lai iepazīstinātu visus šī vakara apmeklētājus, it sevišķi jauniešus, ar ELJau un tās biedriem.

Programmas sākuma daļā ELJA AN valde iepazīstināja visus paši ar sevi. Pēdējā ELJA AN valdes sēdē 12. martā Birminghamā katrs izvilka cita valdes locekļa vārdu un par to cilvēku tagad bija jāpastāsta.

ELJA AN valdes biedrzine Ingrīda Liepiņa vispirms pastāstīja par pašu jauno Anglijas nodaļas priekšsēdi Rolandu Blezūru. Par Rolandu vēl itnekas nav rakstīts mūsu tautas vēstures arhīvos – kā tad lai cilvēki zinātu par šo jauno zvaigzni! Rolands ir brīvības cīnītājs, tautas varonis, cilvēces sargs, elektronikas speciālists, mehānikas ģēnijs, politiskais brīnums, pat bijušais Mister Universe, viņš strādā būvēdams jaunus mikrokompiuterus. Vēl Rolands ir dejotājs, koris, akordeona maestro! Klausoties viņa spēlē, kurš var ticēt, ka to var izdarīt ar divām rokām un desmit pirkstiem! Reizi dzirdēju, ka mei-

tene iebļaujas: „Roland, tu esi kā oktopuss ar taustekļiem uz visām pusēm!” Rolands nav pavadījis visu savu mūžu Birminghamā, kur viņš dzima, uzauga un vēl tagad dzīvo. Nē, pagājušā gada vasaras beigās viņš aizceļoja uz tālām zemēm, uz Kanadu un Ameriku, jo viņam bija uzdots darbs sargāt jaunās latviešu rokzvaigznes – „Arvīdu un mūrsitējus”. Šo darbu viņš labi izpildīja ar zobenu, uguni un daudz vodka. Rolands bieži ierodas Straumēnos, kādreiz kā Rolands Blezūrs, bet citas reizes maskā. Labi atceros 5. VLJK Straumēnos, kad kāds iepazīstināja ar cilvēku mērkaķa maskā, īsās biksēs un raibā Havajas kreklā. Es domāju: vēl viens amerikāņu tūrists! Bet vēlāk man stāstīja, ka tas bijis Rolands Blezūrs. Viņš man tomēr visu pieveda, un tagad man ir atļauts ar viņu runāties katru otro piektadienu.

Tad Rolands pats iepazīstināja ar ELJA AN jauno sekretāri Rūtu Āpšu, kura ir 26 gadus veca, dzīvo Nottinghamā un neprecēta. Pēc izskata viņa diezgan īpatnēja, un viņa savādāka arī ir. Aiz tām acenēm un fiftīgā apģērba viņas domas ir diezgan dīvainas. Viņai ne tikvien patīk Nottinghamas latviešu skolas bērnus tramdīt, kurus viņa jau aptinusi ap savu mazo pirkstiņu, bet viņa arī uzņēmusies ELJA AN sekretāres amatu, lai varētu vecākus bērnus arī tramdīt! Un vēl ar to nepietiek! Viņai patīk mūs novērot, noklausīt, un tad visas mūsu privātās izteiktās domas ierakstīt protokolos. Viņa arī... (šeit Rūta mudīgi iedeva Rolandam zīmīti)... Rūta man apsolījusi vodka pudeli un es ar to beigšu! Tā nu skatītājiem palika Rūtas noslēpumi neizpausti.

Tad Rūta pastāstīja par ELJA AN biedrzini Ingrīdu Liepiņu. Ingrīdai ir pieejami visu biedru vecumi un adreses. Tas nu ir ļoti izdevīgi, jo Ingrīda arī ir neprecēta. Rūta pazina Ingrīdu ilgu gadu laikā kā „Cimdiņu”, un Ingrīdas īsto vārdu uzzināja tikai tad, kad Ingrīda kandidēja valdes amatam. Ingrīdas iniciāļi ir I.L.. Tas jau nevienam, izņemot Rūtu, neuzkrīt, bet – otram valdes loceklim Imantam Lieģim arī ir tie pašie iniciāļi. Kad Rūta raksta savus slavenos protokolus, tad bieži viņa piezīmējusi: I.L. kaut ko teicis, bet kurš I.L.? Tamdēļ Cimdiņu sauc par Cimdiņu! Ingrīda strādā Londonas *Guardian* avīzē. Šis „cimdiņš” ir izadīts Korbijas rajonā, latviskā rakstā un raksturā.

Imants Lieģis stāstīja: Stādīju Ievu plāniņa vidū!... Ieva Purmale, žurnāla *Jaunietis* redaktore. Ieva ir viegli definējams vārds. Ieva varētu būt koks vai krūms, kas aug diezgan bieži mežos. Esmu dzirdējis, ka ievām ir melnas ogas, kuras var izmantot medicīnā. Latīņu nosaukums ir – padus racemosa. Latvijā atrodamas 6 ievu sugas, no tām visbiežāk audzē virdzīnijas ievu – padus virginiana, un vēlo ievu – padus serotina. Turpretim šis koks Anglijā tik veiksmīgi neaug. Laimīgā kārtā mums šeit priekšā stāv viena no visskaistākajām variācijām, Purmaļu Ieva – padus purmalis. Iestādīta pirms divdesmit gadiem kaut kur Vidusanglijā, bet no mežiem arī šad, tad izrāpjas. Kad viņa citu koku stīgas netrīnšķina, tad viņa mēģina kaut ko izpētīt apkārtne. Jā, dāmas un kungi, šī te suga mums ir vienīgā latviešu kokoloģe, jeb citos vārdos – socioloģe. Ja tas arī nepietiktu, kas iedomātos, ka no šīs būtnes varētu izveidoties redaktore. Andrupa kungs, uzmanies! Šodien *Jaunietis*, rīt – Londonas avīze. Padus purmalis – *Jaunietis* redaktore.

Ieva par Imantu stāstīja: Šis ir Imants Lieģis, ELJA AN kasieris. Imants dzimis Meridenā, Anglijā. Drīz svinēs 28. dzimšanas dienu 30. aprīlī, tādēļ sūtiet apsveikuma kartiņas uz Lon-

ELJA AN valde iepazīstina vakara apmeklētājus pašie ar sevi. No labās: (stāv uz krēsla) sekretāre Rūta Āpša, valdes priekšsēdis Rolands Blezūrs, žurnāla *Jaunietis* redaktore Ieva Purmale, kasieris Imants Lieģis, biedrzine Ingrīda Liepiņa.

Deju kopa Sprīditis no Halifaksas

Deju kopa Kamoliņš

donu, kur viņš patreiz dzīvo. Pēdējos gados viņš aktīvi piedalījies Londonas tautas deju kopā, kā arī sarīkojumos. Pēdējā gadā bijis ELJA AN revīzijas komisijas loceklis. Nūkastles universitātē Imants ieguvis gradu tieslietās, un tagad viņš strādā kā advokāts. Tā jūs redzat, ka tīri prātīgi cilvēki sastāv ELJAā. Imantam ir mašīna, viņam patīk apmeklēt radus un arī latviešu sabiedrību. Tā Imantu Anglijā labi pazīst. Imants nesen bijis Kanariju salās, kur ieguvis veselīgo seas krāsu, kā arī 1981. gadā bijis Latvijā, kur viņam iegaršojies latviešu šampanietis un Diplomata cigaretes. Imants ir dikti mīļš un patīkams cilvēks, viņam eleganta gaume un skaidra domāšana. Viņam ir visas ELJA AN bagātība. Ar šādu cilvēku ir noteikti tuvāk jāiepazīstas.

Pēc ELJA AN valdes iepazīstināšanas, sākās priekšnesumi, kuru dalībnieki nāca no daudzām Anglijas pilsētām, no Ziemeļjūras krasta, līdz pat Sanfrancisko.

Koklētāju grupa Dūdaļnieki sniedza daudzas jaukas, patīkamas melodijas un dziesmas, kuras pieteica Raimonds Dāle – trīs kokļu melodijas, Garais dancis, Apsegloju melnu kuili, Ej saulīte drīz pie Dieva, Diždancis, Gatves deja un Kamoliņš. Kokļu ansamblī iepazīnāties ar jaunu, neredzētu stīgu instrumentu, kuru spēlēja Arnolds Dāle.

Koklētāju grupa Dūdaļnieki

Deju kopa Kamoliņš no Līdsas savos greznajos tautas tērpos tērpušies, visus iepriecināja ar raitajiem deju soļiem dejojot vairākas tautas dejas – Ačkups, Vecpuīšu deja un Paģāndeja. Tautas deju kopu pavadīja kokļu ansamblis Dūdaļnieki.

Agrākais Almēlijas bērnu nometnes dalībnieks Andrejs Liepiņš – el Cimdiņš – spēlēja divus ģitaras gabalus no Dienvidamerikas.

Valdes priekšsēdis Rolands Blezūrs aicināja visus vakara apmeklētājus – 19. marta vārda dienu (Ingrīda, Inga, Jāzeps) un dzimšanas dienu jubilārus nākt un saņemt ziedus, publikai viņiem par godu nodziedot Daudz baltu dieniņu.

Tālāku ceļu bija mērojuši rošīgā tautas deju kopa Sprīdītis Helmūta Lībieša vadībā, kura pulcina daudzus deļotājus ne tikai no Halifaksas pašas, bet no daudzām citām apkārtnes pilsētām. Sprīdītis deļoja Riņķu deļu un Sudmalīņas mūžam aktīvā Reiņa Gabaliņa akordeona pavadījumā.

Sekoja „Kotšgrēvas trio”, vai Pēdējais vasaras vīns, kas nodziedāja četras sērīgas dziesmas par filozofiju, politiku, ekonomiju, un speciālu vēltījumu ideoloģiskajiem invalīdiem. Tagad par šīm dziesmām un sniedzējiem. Publikas priekšā stājās trīs braši, neprecēti puīši: Māris Pulkstenis, kas uzauzdis

Birminghamā, Aivars Sinka, uzauzdis Redingā un Andris Bankovskis, uzauzdis Svonsijā. Visi patreiz dzīvo Notinghamā. Andris pavadīja dziesmas ar ģitaru.

Vispirms dzirdējam dziesmu, kas domāta kā brīdinājums puīšiem: Iesēju līniņus tīrumāi. Nākošā dziesma bija vēltīta Almēlijas 30 gadu jubilejai, kā arī transporta temai, pirmo reizi trimdā latviešu kalipso stilā dziedot par pēdējo tramvaju uz Almēliju – Almēlijas dziesma. Daži vārdi skanēja šādi: „Vov! Es braukšu uz Almēliju, Vov! pie Vepera un Keņģes, Vov! Mēs dzersim Penros alu” utt. Otrā transporta temas kalipso dziesma bija vēltīta Notinghamas transporta sistēmai un vispār latviešu sabiedrībai, un saucās Zaļais buss. Daži vārdi no šīs populārās dziesmas: „Zaļais buss, kas brauca pa Notingham’, Katru dieniņu, stūri turēju, Ik pa vakaru trimdu vadīju, Gudri runāju, ilgi sēdēju, Vai tu brauksi man līdz?” utt. Jāpiezīmē, ka busa numurs bija DVF 1. Pēdējā dziesma bija vēltīta Ziemeļanglijas tautas deļu kopām, arī kalipso stilā, un tajā apdziedāja visas deļu kopas. Visiem apmeklētājiem bija jādzied līdz: „Deļo, deļo Diždanci un Sarabumbal’.”

Tad Kamoliņš nodeļoja divas deļas, nobeidzot ar Jautravīņu. Deļotājus pavadīja Dūdaļnieki.

ELJAs biedrs Māris Pulkstenis sniedza ieskatu par ELJA Anglijas nodaļas dzīvi un trīs P filozofiju – Pulcēsīmies, priecāsīmies, precēsīmies.

Pēc tam, Sprīdītis nodeļoja trīs tautas deļas – Muškadrillis, Cimperlēšanās (ko sarkastījis kopas vadītājs Helmūts Lībietis) un Brālītis.

Tam seļoja Bradfordas jaunieši un Sakta, kas skatītājus iepriecināja ar jautru skici – Vai kādreiz vecākiem ir bijuši pa prātam viņu bērnu izmeklētie dzīves biedri? Uzvedumā apskatīja gadsimteņiem pastāvošo problēmu, ka jaunatne tomēr neuzklausa savus vecākus un apprecas ar savu izvēlēto dzīves draugu – tas varēja būt meļonīga izskata un dzīvot alā, līdz pat šodienas modernajiem laikiem, apģērbiem, matiem, stāpot skābkāpostkoļamguniju, „mīkstais”, vai arī koka dēlis vai slota. (Jo mīlestībā nav ne izskats, ne eksāmeni svarīgi, jo dēlis ir labs kokdarbos, bet slota ir vienmēr tīrīga, uzticīga un mierīga.) Tomēr latviešu vecāki itnekad nevēļas meitas izvēlēto dzīves draugu pieņemt ģimenē, jo viņš nav latvietis.

Noslēgumā ELJA AN valdes priekšsēdis Rolands Blezūrs nodaļas vārdā pateicās par ļoti lielo preļūmnākšanu šī vakara īstenošanā DVF Bradfordas nodaļai, visiem palīgiem un priekšnesumu sniedzējiem no tuvām un tālām vietām. Vēļ paziņoja, ka Notinghamā 16. un 17. aprīlī ELJA AN rīko semināru ar tematu – Latvietība ikdienas dzīvē, un aicināja visus šī vakara apmeklētājus piedalīties seminārā.

Bradfordas DVF nama telpas vēļ bija karnevāla rotā, kas labi iederējās ELJA AN Jautrajam vakaram, kas arī tiešām bija ļoti jautrs. ELJA AN vēļ bija gādājusi par tautisku loteriju, garšīgām maizītēm, pīrāgiem un cepumiem. Visi varēja apskatīt pie sienām izliktās fotogrāfijas no 1982./83. gadu mījā notikušās Jaungada sagaidīšanas un kongresa Almēlijā. Plakāti aicināja piedalīties braucienā uz Skotiju, un arī bija ELJA AN 1983. gada sarīkojumu kalendārs.

Šis ir bijis viens no lielākajiem ELJA AN sarīkojumiem, jo priekšnesumos vien bija iesaistījušies vismaz 50 jaunieši. Atliek tikai novēļēt jaunajai ELJA Anglijas nodaļas valdei labas sekmes turpmākā darbā.

ELJA Augustdorfas kongresa apmeklētājs
Foto: Harijs Blezūrs

Kotsgrēvas trio. No kr.: Māris Pulkstenis, Aivars Sinka un
Andris Bankovskis.

UZ REDZĒŠANOS 5. EIROPAS VASARAS SKOLĀ STRAUMĒNOS

BĒRNU GODI

Vita Ruņģe

Ģimene ir tautas vissīkākā daļa – tautas pamatakmens, un ģimenes tradīcijās pastāv tautas ideoloģija – filozofija. Iepazīstoties ar šīm ģimenes tradīcijām mēs arī sākam saprast mūsu tautas dziļākos ticējumus un pamatus, bez kā nevaram pilnībā izprast ne dažas mūsu laika tradīcijas un ticējumus, ne arī tautu pašu un viņas raksturīgās, nacionālās īpašības.

Varam no tīri vēsturiska viedokļa apskatīt kā mūsu senči atzīmēja un svinēja savus dzīves svarīgākos brīžus, bet varam arī dziļāk iejusties, jo galu galā tie dzīves svarīgākie notikumi – kāzas, bērnu piedzimšana, bēres – ir tie paši tagad kā agrāk, un mūsu jūtas saistītas ar tiem brīžiem nav baziski mainījušās. Mainījies ir tikai fiziskā apkārtnē un materiālie apstākļi. Tā tad, dažas izdarības, piemēram, dzemdības pirtiņā, bērna satīšana un citas, mums vairs nav pieņemamas; ar citām varbūt vēl šodien mēs varētu atzīmēt to prieku un svinību, ko jūtam.

Visās šais bērnu svinībās ir vairāki elementi – ir tīrs prieka pārdzīvojums; ir veltes, lai sagādātu visādus materiālus labumus vai arī novēlēt labas īpašības, piemēram, novēlēja bērnam augt stipram, čaklam, ražīgam, izpatikt puisiem vai meitām. Arī analoģiskā veidā mēģināja varbūt iespaidot bērna likteni, piemēram, liekot sudrabu, maizes gabaliņu un sāli bērna šūpulī, lai bērns augtu skaidrs, lai viņam vienmēr būtu ko ēst un lai viņš būtu veselīgs.

Jau pirms bērna piedzimšanas māte mēģina ietekmēt bērna veselību, izskatu un raksturu. Bija visādas lietas, ko māte drīkstēja un nedrīkstēja darīt, vietas, kur nedrīkstēja uzturēties, domas, kuras nedrīkstēja turēt prātā.

Vienu daļu no šiem ticējumiem pieņemam arī šodien, jo nogurusi, satraukta sieviete noteikti iespaido, tīri fiziski, vēl nepiedzimušā bērna veselību un personālītāti.

Bērnu godi skaitījās šādi – dzemdības, pirtiņas, raudzības un vislielākie – vārdības, un beigās atšķirības.

Dzemdības vieta bija pirts, jo tā bija vienīgā vieta, kur varēja būt siltumā un atsevišķi no citiem. Pirts arī bija uzskatīta gandrīz kā miesas baznīca – tur arī ārstēja dažas slimības.

Pirti iekurināja, tur ienesa garus salmus un tos aplāja ar baltu palagu. Pirts taku vienmēr turēja tīru un izravētu, lai Laima un Māra palīgā steigdamās nepakristu.

Ļoti daudz dainu apraksta šo notikumu, gan maigi, mīlīgi, gan jokodamies. Tajās varam lasīt senā latvieša jūtas pret dabu, saviem līdzdzīvotājiem un arī Dievu.

Sevišķi vieglas, maigas ir tautieša dainas šinī brīdī –

Es savai līgavai
Līdz pirti tiltu taisu,
Lai kājiņas neapmirkā
Ar Laimiņas staigājot.

un

Steidzies Dēkla, steidzies Laima,
Pirti mana līgaviņa.
Sēd matiņus izlaidusi
Mīlās Māras klēpītē.

Salasam arī tīru prieku un dabas pareizību –

Paldies saku Dieviņam –
Nu briedīga vasariņa.
Briest man rudzi, briest man mieži,
Briest man jauna līgaviņa.

un jokodamies –

Es to savu līgaviņu
Ar pupām apbaroju:
Brieda zirņi, brieda pupas,
Brieda mana līgaviņa.
Paraugos, pasmejies
Uz tās savas līgaviņas:
Nava vairs tik lustīga,
Kā atvedu pērnuden.

Bet no otras puses –

Vai Dieviņ, ko darīšu,
Jau nevaru saliekties!
To man dara silta guļa,
Tautu dēla mīlestība.

Ir minēts, ka tautieti lūdz līdzī nākt pirti –

Nāc, tautieti, nu nāc līdzī
Mīlās Māras pirtiņā,
Tev Laimiņa līdzī nāca
Cepurītes ēniņā.

Bet tomēr ir arī pretējā vēlēšanās –

Es negribu tautu dēlu
Līdzī Māras pirtiņā.
Kad žēloja tautu dēls,
Tad Māriņa nežēloja.

Visos dzīves svarīgākajos brīžos, gan baltās, gan nebaltās dienās, sieviete piesauca sevišķas dievības Laimu un Māru.

Vai es viena mātes meita
Uz pirtiņu ceļu gāju?
I Laimiņa pakaļ gāja,
Plaši matus izlaidusi.

Bija ticējums, ka līdzīga darbība spēja radīt līdzīgas sekas. Dzemdībām sākoties grūtniece atpina bizes, atpogāja pogas, atslēdza arī visas durvis un skapjus – lai vieglāk piedzimtu bērns.

Kurzemē dzemdības sauc par *stisanos*, jo galvu stingri nosēja ar lakatu, lai neiemestos sāpes galvā.

Ir arī ticējums, ka dzemdības laiks var būt laimīgs vai nelaimīgs –

Laime, laime tam dēlam,
Kas piedzima saulītē.

un

Silta saule man dzemot,
Labs mūžiņš dzīvojot.

Saņemot bērnu, pateicas par labu izdošanos –

Paldies saku mīļai Mārai,
Paldies saku Dieviņam!
Nu ir mana līgaviņa
Istabāi atnākusi!

un

Iziedama Mārai devu
Dzīparotu prievītiņu.
Ņem par ziedu, mīļā Māra,
Pirmo pādes dāvaniņu.

Jaunpiedzimušo ietina uz brīdi tēva kreklā – ja dēls, tas augšot stiprs kā tēvs, ja meita, patīkšot puisiem.

PIRTĪZAS notika parasti trešajā dienā, kad māte kopā ar bērnu iet mazgāties. Arī šīs godības saistītas ar dažādām ceremonijām.

Pirti izpušķoja un izposa ar liepas, ozola un sērmokšļa zariem. Pirti kurināja ar liepas malku un pret ļaunuma meta klāt pilādžu zaru (rowan). Par ziedu Mārai un Laimai pirts priekšā nokāva vistu vai gaiļi.

Ūdeni, kurā bērns pirmo reizi mazgāts, jāsmēļ no skaidras, tekošas upītes. Nesot uz pirti nedrīkst izliet ne pilienu, lai būtu pilns mūžs. Ūdenī ieliek visādas zālītes.

Ļaudonā puīšus pirmo reizi mazgājot katliņā, lai būtu stipri, bet meitenes bļodiņā, lai augtu skaistas un baltas.

Bērnu ietina mīkstā linu drēbē, tad vilnas drēbē. Pēc tam notina ar jostiņu. Reizēm tina veselu gadu, tad kauliņi augot taisni. Ap galviņu aptina *papierīti*, lai piere aug taisni un augsta nevis apaļa.

Istabā bija klāts galds. Ēda miežu karašas, vistas gaļas zupu. Apdāvināja visas, kuras bija pie dzemdībām palīdzējušas.

RAUDZĪBĀM ir divejāda nozīme – sagādāt ko labāku nedēļnieci, kas pati nevar gatavot, un pakavēt viņai laiku.

Rauguļos veda gaļu, pontagu, plāceni, arī klimpas – lai bērni augtu gludi, apaļi. Saiņus ātri bija jāatrasa vaļā, lai bērns ātri staigātu.

Pirms krustabām bērns bija it sevišķi jāsgādā, lai nepieņemtos kāds ļaunums, vai arī ļaunais neaiznestu vai neapmaiņotu. Bērnu neatstāja vienu, ne arī tumsā. Par sargātāju gultas malā iedūra dzirkles. Tādēļ arī bērnu nerādīja vīdegunēm un skauģiem vai škielačiem.

Pieauca Laimu, mūžu rakstītāju –

Gaiša, gaiša uguns deg
Tumšajā kaktiņā –
Tur Laimiņa mūžu raksta
Mazajam bērniņam.

un

Trīskārt Laima jostu joda
Apkārt manu augumiņu –
Augi diža, stāv godā,
Valkā zīļu vainadziņu.

Laimas rakstīto mūžu pieņēma kā pareizu, un tam nestrīdējās pretī –

Liec Laimiņa man mūžiņu
Kādu pate gribēdama.
Ja liec labu, tad liec garu,
Ja ne labu, tad liec īsu.

Bija arī tādi, kuri jutās diezgan droši par savu vietu pasaulē
Lai me mana, māmulīte,
Es Laimiņas meita biju;
Kādu mūžu gribējos,
Tādu pate paņēmos.

Vislielākās bērnu godības, protams, ir KRUSTĪBAS, KRUSTABAS un tās parasti notika 9 dienas pēc dzemdībām, bet reizēm tik vēlū kā sešas nedēļas.

Šīm godībām arī divejāda nozīme – dot bērnam vārdu, un uzņemt viņu par dzimtas locekli.

Pirms krustabām bērnu sauca par lellīti, pādi, bet viņš neskaitījās kā pilnvērtīgs cilvēks.

Lasītus ļautiņus kūmām ņēmu,
Kas var uguni rokā nest.

Kādi kūmi, tāda pāde, tāpēc kūmām jābūt labiem, greznām, čakliem.

Visādas analogiskas darbības var ietekmēt bērna likteni un gaitas. Lai pāde būtu skaista, stāda rozi; auj dzeltenas kurpes, lai pādei dzeltenī mati; velk kažoku, lai mati sprogaini; velk greznas villaines, lai pāde būtu čakla rakstu rakstītāja.

Arī krustvecāku darbība krustabu dienā varēja ietekmēt krustbērnu. Tāpēc viņi agri cēlās, uzvedās krietni un čakli padarīja visus darbus. Nedrīkstēja bruncus raustīt, jo tad bērns varēja nelāgi gulēt un spārdīties.

Kūmās iedama
Netapināju,
Lai mana pādīte
Godam auga.

Es šodien uzsiedzu
Lielu rakstu villainīti:
Lai aug mana krustameita
Lielu rakstu rakstītāja,
Lielu rakstu rakstītāja,
Grāmatiņu lasītāja.

Un vēl novēl –

Audzi tāda, krustameita,
Kā es pati krustamāte –
Gan garuma, gan resnuma,
Gan ir gudra padomiņa.

Vīkskūti pietina klāt naudu, maizīti un grāmatas lapu, lai aug bagāts un gudrs.

Šuj, māmiņa, man krekliņu
Deviņām vīlītēm.
Devītā vīlītē
Liec man gudru padomiņu.

Īsto krusttēvu sauca par dižo pādi – tas ir parasti puīša cilvēks, starp radiem vai draugiem, ar labām īpašībām, stalta auguma, gudrs, labsirdīgs. Krustmāti sauca par maļo, vai kāju pādi. Dižā kūma – precējies saimnieks ar krietniem zirgiem, kam bija krustāmo bērnu vest uz baznīcu. Viņa sieva bija nesēja.

Pādīti turot, nesēja visu labu apcerēja, „lai tā augtu skaidra meita, visu darbu darītāja”.

Iesēdusi ratos, viņa teica dziesmu, kurai bija arī vārdojamas spēks –

Skaties, skauģīti,
Caur žoga posmu;
Skauģim akmens,
Man pāde rokā.

Baznīcā nesēja gāja pa priekšu, aiz viņas krusttēvs ar krustmāti, tad kūmas. Baznīcā stāvēdami viņi visi turēja vienu sveci – derības zīme, kas it kā savienoja ar krustāmo, arī savstarpēji pašas kūmas, kuri tagad skaitījās radi.

Godību telpas izpušķoja piemēroti gada laikam. Ziemā, ja nebija citu puķu, lietoja skaidas – tās saēvelēja no apšu dēļa un nokrāsoja dažādās krāsās, izveidoja ziedus un piesēja egļu zariem. Patīkamo smaržu reizēm pastiprināja šādi – sakapātās skujās ielika sakarsētu akmeni, ko lēni aplēja ar alu.

Svinīgākā krustabu daļa ir krustībnieku sagaidīšana. No baznīcas pārbraukuši, kūmi iet istabā dziedādami un pāriet trīsreiz pāri –

Ej, Dievis, pa priekšu
Ar mīļo Māru,
Es iešu pakaļ
Ar savu pādi.

Nesēja teica –

Verat durvis, verat logus,
Laižat pādi istabā;
Dieviņš gāja vispaprīkšu,
Mijā Māra nopakaļš.

Vārdu parasti uz reizi neteica –

Iegāju namā, neteicu vārdu,
Iegāju istabā, tad tukšu vārdu,
Lellīti aizvedu,
Brencīti pārvedu.

un

Citi bērni vaicāja,
Kas lelei vārdā;
Lellīti aiznesa,
Brencīti pārnesa.

Tad –

Nolieku pādīti
Kājiņu galā,
Lai mana pādīte
Kaunīga auga.

Vecmāte savāca, pārtina bērnu, bet kūmas sēdās tūlī pie galda. Šo mielastu baudīja steigā. Sēdēja vieši blakus, lai pādei augtu cieši zobi. Ēda steigā, lai bērns ātri augtu.

Visam šajā mielastā bija simboliska nozīme. Nedrīkstēja plati plātīt muti, baktīt zobus, būt gausam, daudz plāpāt.

Svētībiņu gausībiņu
Nāc pa logu istabā
Nu māmiņa galdū klāja
Pirmajami dēliņam.

Paēdati jūs, kūmiņas,
Zobu vien nespraudāti;
Augs pādēns, sāpēs zobi,
Dos kūmāmi ļaunus vārdus.

Pēc šīs ātrās ēšanas sākās pādītes dīdīšana.

Līdzīgi tam, kā agrāk tēvs, bērnu paceldams, to atzina par savu, arī šeit krusttēvs un pārējie kūminieki deva bērnam dzimtas akceptu un uzņēma to savā vidū.

Atkal ar analogiskām darbībām ietekmē laimi un izdošanos bērna mūžā.

Tā kā viss cits, arī dīdīšanai bija maģisks raksturs, dievības tiek iespaidotas. Tā ir rituāla deja, lai sagādātu bērna nākošajai dzīvei šādu vai tādu labumu.

Dīdīšana sākās ar aicinājumu –

Nākat kūmiņas pūlītēs,
Negul pādīte nedancināta.

Krusttēvs, ja zēns, krustmāte, ja meitene, gāja no vecmātes saņemt bērnu, bet bez sevišķas izpirkšanas viņa bērnu nedeva.

Pēc kārtas ņēma pādi uz rokām un lecīnāja. Cēla augsti augšā, lai citi cildinātu. Citi ļaudis saķērušies rokās gāja pādei apkārt un dziedāja.

Sīkiem soliņiem, līku loču, grozījās plānā. Līdz ar to dīdītājs teica savu dīdāmo dziesmu, kas arī satur kādu novēlējumu par labu tikumu vai turību.

Sklidu, sklidu pādīte
No manas rokas
No manas rokas
Ieviņas rokā.

un

Augsti rokās es pacēlu
Sav' pādīti dīdīdama,
Lai tas auga liels vīris,
Liela darba darītājs.

Visiem, kas piedalījās dīdīšanā bija jāmet zieds.

Es pādīti dancināju
Augsti rokas cilināju.
Lai cilina Dēkla, Laima,
Bagātos ļautiņos.

un vēl

Ar sauli, pret sauli
Pādīti dīdu,
Lai mana pādīte
Kā saule auga.

Pēc dīdīšanas, kādreiz otrā dienā, kūminieki gāja līksti cirst un šūpuli kārt. Zēnam atkal cirta ozola vai oša līksti, meitenei – liepas vai bērza. Un parasti cirta birzes vidū, kalna galā. Cirta vairākas, kuras tad salauza, lai ar līksti neienestu ļaunumu istabā. Tikai īsto, pēc zieda, ienesa pa logu istabā.

Līksti vidū piestiprināja pie griestiem, atbalstot tās rezgali, bet pie tievgala ar četrām auklām piesēja šūpuli.

Krustmāte klāja gultu un pušķoja šūpuli, kur lika arī maizes gabaliņu un sudraba naudu, bet malā iedūra nazi vai šķēres pret ļaunuma.

Vispirms ielika un izšūpoja malkas pagali vai akmeni, reizēm kaķēnu vai sivēnu, lai ļaunums nepielīp bērnam, bet akmenim. Kamēr kāra šūpuli dziedāja –

Vecā māt, vecā māt,
Liec akmeni šūpulī.
Akmenī visas paļas,
Ne manā krustbērnā.

Neliec mani, māmuliņa,
Bez ziediņa šūpulī.
Liec maizīti, liec naudiņu,
Liec gudro padomiņu.

Krusttēvs pirmais pašūpoja šūpuli dziedādams –

Laidiet mani aplūkot,
Vai ir vieglis šūpulīt's.
Ja ir vieglis šūpulītis,
Tad laimīga dzīvošana.

Šūpuli mēģināt nāca visi kūmas un visiem bija jāmet ziedojušs. Dziesmās aicināja mest ziedu, aizrādīdami, kur visur nauda nepieciešama – pīrkt kumeļu, govī, villaini utt –

Metati, metati,
Vajaga, vajaga,
Vajaga pādītei
Zobiņus pīrkt.

Ziedotājs saņēma glāzi brandavīna vai kausu alus.

Došu, došu pādītei
Ko es biju soliņusi:
Došu smalku lina kreklu,
Pilnu sauju sudrabiņa.

Pēc apdāvināšanas visi sēdās pie galda. Šoreiz kūmu darbība vairs neietekmēja bērnu un varēja ēst un dzert pēc patikas. Kūmas apdāvināja un bērnu lika šūpulī gulēt.

Kā beidzamo maltīti krustabās vārīja kāpostus. Tad kūmas zināja, ka paēduši, un jābrauc mājās.

VĒRES:

B.Senkēviča, Ģīmenes godi . Latvju dainas

MĒS SAPNĪ

Vija Ramāne

Mes sapnī baidāties no akām,
no tumšiem gaitējiem un aizām,
no visa tā, kas nezināms un sološs.
Kā nāves priekšā.
Nokrīt aizkars,
un vieglais spilvens, pēkšņi kļuvis nedrošs,
vairs nespēj nosargāt.
Ak, vēlreiz aizvērt acis, aizmigt,
aizmigt,
ar galvu apsegties
un citā sapnī ...
Bet arī tur
jau atkal
gaitenis un aiza,
un spilvens tavs ir kļuvis trauša taka
uz kalnu pāreju,
kur sniegs un miers tik nezināms un dziļš
kā bezdibens,
kā aka, pār kuru noliekusies Maija,
bet varbūt baltais Džonatans,
tavs kaija.
Bet zvaigžņu klusumā mirdz tālā smaile,
un pakājē jau saķīķinās bailes,
ar rokām lipīgām un staignām saucot
un vilinot nākt lejā, mājās
atgriezties
uz silto gultu
un durvīm priekšā atslēgu un bultu
aizlikt. Aiziet.
Aizmigt. Un aizmirsties
ar jaunu sapni ...

Bet
atkal stāv jau aka, aiza,
un visam pāri
baiļu piemilzušais gaiss
ir tevi apskāvis ar drošu loku,
un nevar pamosties un atkāpties
nav kur,
trūkst elpas,
kreisā pusē dur, un rīkli
sažņaudz kāds ar nesteidzīgu roku,
un vairs jau nevar,
nevar izturēt vairs moku
šo. Tad labāk lai uzreiz,
ar vienu rāvienu lai izbeigts viss,
tu pats un līdz ar tevi bailes.
Prom!

Ar elpu sastingušu pakaušī
un agrāk nepazītas bezgalības

līksmi

tu krīti,
lido
akā, bezdibenī, aizā
vai debesīs.
Viss viens. Vēl nezini.
Vēl nezini, kurp tevi aiznes
vien tevis paša spēks un doma,
tā doma vienīgā, kas pāri visam
tagad stāv,
tā doma vienīga.
Un beigu beigās –
beigu nav.

TAČU JĀŅU DEJA

Choreografija: Zigurds Miežītis, 1975. gada 2x2 nometnē, Vankuverā.

Mūzikālais pavadījums: A. Salaka Pērkonis veda vedekliņu, A. Jansona pārlikums 2x2 nometnes korim, Vankuverā.

Pirmo reizi dejota Sietlas Dziesmu svētkos 1975. gadā, 2x2 dejotāju un kora izpildījumā.

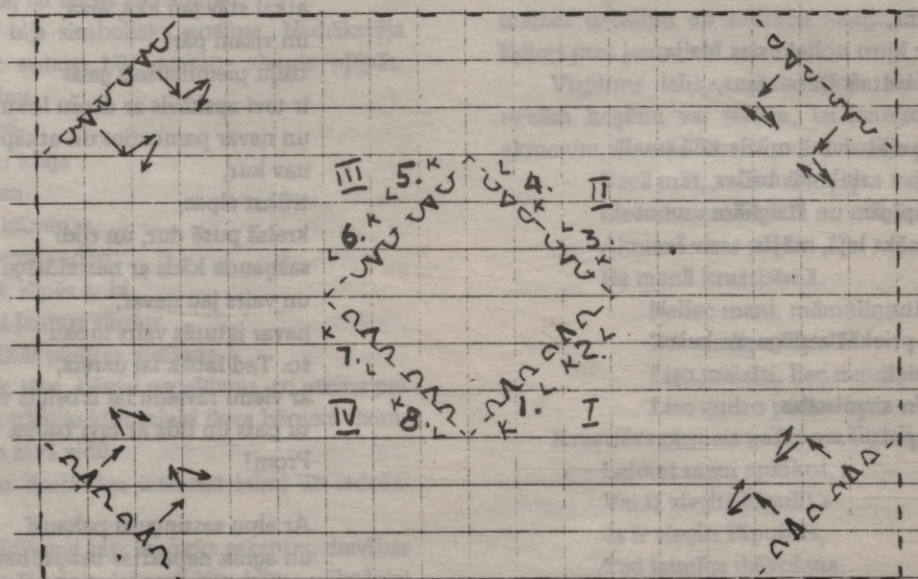
Dejā piedalās 8 puīši un 16 meitas – veidojot 8 trijniekus. Katrā trijniekā puisis dejo starp divām meitām.

Puiši atsevišķi un puīši ar meitām trijniekā visus gājienus sāk ar kreisām kājām; meitas atsevišķi sāk ar labām kājām.

1) IEVADS (16t) PĒRKONS VEDA VEDEKLIŅU PĀR DAUGAVU ŠAI ZEMĒ!

Katrā telpas stūrī nostājas divi trijnieki, viens otram blakus. Puisis saņem meitu iekšējās rokas un nedaudz ieliecot elkoņus paceļ tās uz priekšu krūšu augstumā (kā 15. zīm. 88 T.D. 49. lpp), ārējās rokas meitām sānos.

- 1 - 2 t. Trijnieki ar četriem gājiena soļiem virzās uz telpas centru (K, L, K, L kāja).
- 3 t. Trīs tecinus soļi slīpi pa kreisi uz priekšu un pauze (K, L, K, – kāja).
- 4 t. Trīs tecinus soļi slīpi pa labi uz priekšu un pauze (L, K, L, – kāja).
- 5 - 16 t. Atkārtoti 1 - 4 t. darbību trīs reizes, nonākot telpas centrā izveido četrstūra grupu (1. zīm.). Atlaižot sadotās rokas puīši tās krusto uz krūtīm, meitas sprauž sānos.

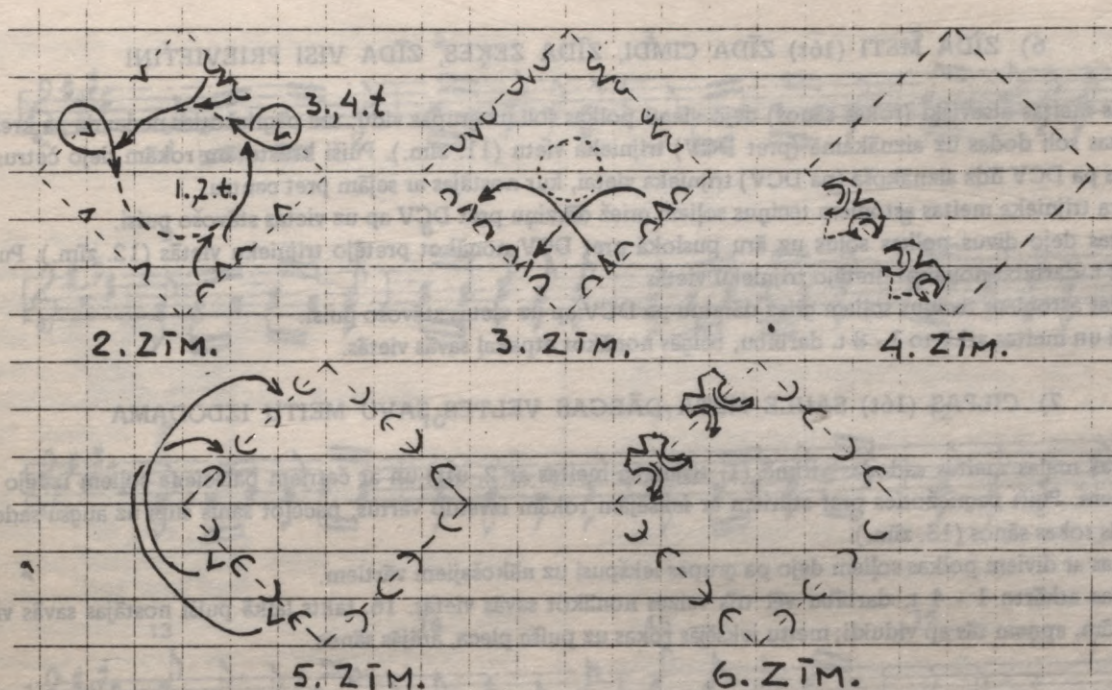
1. zīm.

2) DĀRZIŅŠ (16t) SAULE VEDA VELŠU PŪRU, VISUS MEŽUS PUŠKODAMA

- 1 - 2 t. Meitas, sākot ar labo kāju, izveido dārziņu (ar sejām uz āru) un četriem gājiena soļiem griež to pa DCV divu trijnieku vietas uz priekšu.
- 3 - 4 t. Spraužot rokas sānos meitas ar astoņiem tecinus soļiem apdejo pret DCV tur stāvošo puisi un atkal izveido dārziņu (2. zīm.).
- 5 - 16 t. Meitas atkārtoti 1 - 4 t. darbību trīs reizes, beigās nonākot atpakaļ savās trijnieku vietās. Puīši šīs daļas laikā paliek stāvēt savās vietās.

3) VASKA CIMDI (16t) OZOLAMI VASKA CIMDI, LIEPAI MĒĻU VILLAINĪTES

- 1 - 2 t. Puīši, krustotām rokām, ar četriem palēciena soļiem sākot uz centru dejo pie aiznākošām meitām pret DCV (3. zīm.).
- 3 - 4 t. Puīši, saņemot meitu ārējās rokas un vēzienveidā ceļot sev priekšā uz augšu ar astoņiem tecinus soļiem izgriež meitas divreiz apkārt (K. meitu pret DCV, L. meitu pa DCV), atstājot tās seju pret seju, paši ar pēdējiem diviem tecinus soļiem izejot starp meitām apstājas grupas ārpusē un sakrusto rokas (4. zīm.).
- 5 - 6 t. Puīši ar četriem palēciena soļiem sākot uz āru dejo pret DCV divas vietas tālāk (5. zīm.).
- 7 - 8 t. Puīši saņemot meitu ārējās rokas ar astoņiem tecinus soļiem izgriež meitas divreiz apkārt pretējos virzienos (K. meitu pa DCV, L. meitu pret DCV) (6. zīm.).
- 9 - 16 t. Puīši atkārtoti 1 - 8 t. darbību nonākot atpakaļ savās vietās.

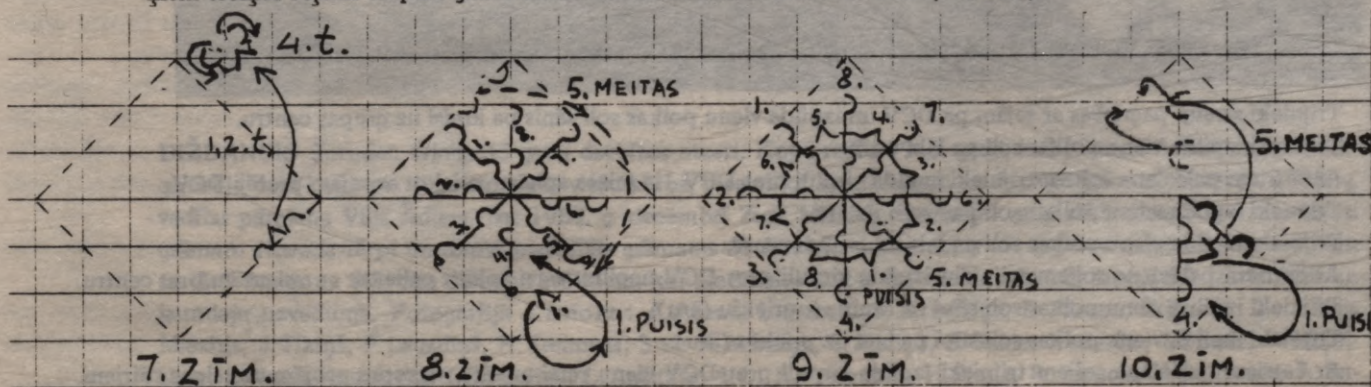

4) PAKARIŅI (16t) SĪKAJAMI KĀRKLIŅAMI, ZAĻA VARA PAKARIŅI

- 1 - 2 t. Katra trijnieka puisis krusto labo roku pāri kreisajai un saņem meitu iekšējās rokas, meitām ārējās rokas sānos. Trijnieki ar četriem palēciena soļiem dejo pa DCV divas vietas uz priekšu.
- 3 t. Puisis dejojot četrus tecīgus soļus uz vietas pārved meitas (apmaina) ar četriem tecīgus soļiem sev pretējā pusē tā, ka labajā pusē esošā meita izlien zem puīša un kreisajā pusē esošās meitas paceltām labajām rokām.
- 4 t. Dejojot četrus tecīgus soļus uz vietas puisis zem savām sānis paceltām rokām izgriež meitas vienreiz prom no sevis (K. meita, kas ar puisi sadevusies labajās rokās, griežas pret DCV, L. meita pa DCV) (7. zīm.).
- 5 - 16 t. Trijnieki atkārt 1 - 4 t. darbību trīs reizes nonākot atpakaļ savās vietās.

5) SAULĪTE (16t) SAULES MEITA SIDRABOTA, PŪRIŅŠ ZELTA LAPINĀMI

- 1 - 2 t. Katra trijnieka meitas sadodas iekšējo roku satvērienā un ar astoņiem tecīgus soļiem griež saulīti (astoņiem stariem) pusapli pret DCV (8. zīm.). Puīši krustotām rokām ar astoņiem tecīgus soļiem apdejo apli pa kreisi uz āru un iedejo starp meitām tā, lai nonāktu saules ratā pretējā trijnieka meitām priekšpusē (8. zīm.). 1. trijnieka puisis ieiet vidū starp 4. un 5. trijnieka meitām, saņemot abu trijnieku meitu sadotās rokas savās izveido saulīti ar seju uz āru (8. zīm.). Tāpat 2. trijnieka puisis starp 5. un 6. trijnieka meitām utt (9. zīm.).
- 3 - 4 t. Puīši un meitas ar četriem palēciena soļiem griež saulīti pret DCV.
- 5 - 6 t. Puīši sprauž rokas sānos, un paliekot uz vietas pietupstās tā, lai meitas ar astoņiem tecīgus soļiem turpina griezt saules starus pusapli pret DCV.
- 7 - 8 t. Puīši strauji pieceļoties saņem atkal meitu rokas un visi kopā ar četriem palēciena soļiem griež saulīti pret DCV.
- 9 - 10 t. 9. takts sākumā visi strauji apgriežas pa labi, sadod atkal rokas un griež saulīti pa DCV (puīšiem atkal sejas uz āru).
- 11 - 12 t. Atkārt 5 - 6 t. darbību griežot saulīti pa DCV.
- 13 - 14 t. Atkārt 7 - 8 t. darbību griežot saulīti pa DCV.
- 15 - 16 t. Puīši ar astoņiem tecīgus soļiem atkārt 1 - 2 t. darbību pretējā virzienā līdz savām vietām (10. zīm.). Meitas ar astoņiem tecīgus soļiem turpina griezt saulīti līdz nonāk savās sākuma vietās (10. zīm.).

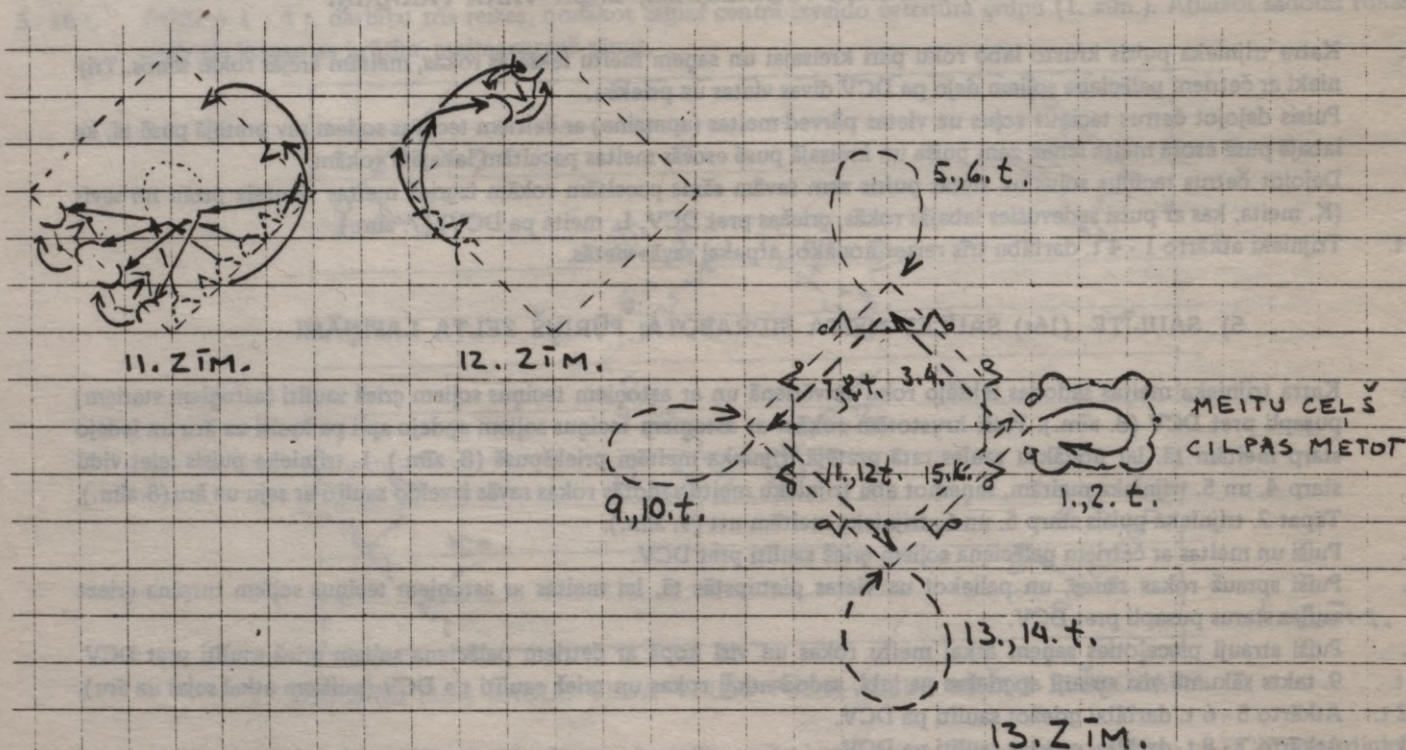

6) ZĪDA METI (16t) ZĪDA CIMDI, ZĪDA ZEĶES, ZĪDA VISI PRIEVIETIŅI

- 1 - 2 t. Visas meitas atsevišķi (rokas sānos) dejo vienu polkas soli uz grupas vidu, tad pagriežoties nedaudz pa kreisi ar vienu polkas soli dodas uz aiznākamā (pret DCV) trijnieka vietu (11. zīm.). Puiši krustotām rokām dejo četrus palēciena soļus pa DCV līdz aiznākošā (pa DCV) trijnieka vietai, kur nostājas ar sejām pret centru.
- 3 - 4 t. Katra trijnieka meitas astoņiem tecīgus soļiem griež dārziņu pret DCV ap uz vietas stāvošo puiši.
- 5 - 6 t. Meitas dejo divus polkas soļus uz āru puslokā pret DCV nonākot pretējo trijnieku vietās (12. zīm.). Puiši atkārtoti 1 - 2 t. darbību nonākot pretējo trijnieku vietās.
- 7 - 8 t. Meitas astoņiem tecīgus soļiem griež dārziņu pa DCV ap uz vietas stāvošo puiši.
- 9 - 16 t. Puiši un meitas atkārtoti 1 - 8 t. darbību, beigās nonākot atpakaļ savās vietās.

7) CILPAS (16t) SAULE META DĀRGAS VELTES SAVU MEITU IZDODAMA

- 1 - 2 t. Katras malas meitas sadodas virknē (1. trijnieka meitas ar 2. utt) un ar četriem palēciena soļiem izdejo cilpu pret stūriem. Puiši pagriežoties pret stūriem ar iekšējām rokām izveido vārtus, paceļot sānis slīpi uz augšu sadotas rokas, ārējās rokas sānos (13. zīm.).
- 3 - 4 t. Meitas ar diviem polkas soļiem dejo pa grupas iekšpusi uz nākošajiem vārtiem.
- 5 - 16 t. Meitas atkārtoti 1 - 4 t. darbību vēl trīs reizes nonākot savās vietās. 16. takts laikā puiši nostājas savās vietās starp meitām, apņem tās ap vidukli; meitu iekšējās rokas uz puīša pleca, ārējās sānos.

8) NOSLĒGUMS (16t) VIENAM ŠO, OTRAM TO, MAN TO MIEŽU ARĀJIŅU

- 1 t. Trijnieki strauji pagriežas ar sejām pa DCV un izpilda vienu polkas soli sānis pa kreisi uz grupas centru.
- 2 t. Trijnieki izpilda vienu polkas soli pa labi uz āru.
- 3 - 4 t. Ar četriem palēciena soļiem trijnieki izpilda virpuli pret DCV $1\frac{1}{2}$ reizes apkārt paliekot ar sejām pretēji DCV.
- 5 t. Trijnieki izpilda vienu polkas soli pa kreisi uz āru.
- 6 t. Trijnieki izpilda vienu polkas soli pa labi uz grupas centru.
- 7 - 8 t. Ar četriem palēciena soļiem trijnieki izpilda virpuli pret DCV nepilnu reizi apkārt paliekot ar mugurām pret centru.
- 9 t. Trijnieki izpilda vienu polkas soli slīpi pa kreisi uz priekšu (āru).
- 10 t. Trijnieki izpilda vienu polkas soli slīpi pa labi uz priekšu (āru).
- 11 - 12 t. Ar četriem palēciena soļiem trijnieki izpilda virpuli pret DCV vienu reizi apkārt, virzoties projām uz telpas stūriem.
- 13 - 16 t. Trijnieki atkārtoti 9 - 12 t. darbību nonākot telpas stūros.

Pilnu mūzikas norakstu var dabūt no PDC redakcijas.

DIŽDANCIS šoruden svinēs 35 gadu darbības atceri. Kopa radās 1948. gadā, kad pianists A. Krūmkoks noorganizēja deju kopu pie Toronto veclatviešu kluba, pieaicinot Fredi Aigaru no Sv. Katrīnām kā vadītāju. 1958. g. vadību pārņēma Vilis Ādlers, bet 1959. g. decembrī Zigis Miezītis, kas kopu vada vēl šodien. Kopa ir izdevusi grāmatu *Novada tērpi* un aktīvi piedalījās grāmatas *88 latviešu tautas dejas un apdares* izdošanā. Kopa 8 pāru sastāvā dosies uz Mīlvoku dziesmu svētkiem, kur piedalīsies tautas deju lieluzvedumā, tautas deju sacensībās un jaundeju uzvedumā. Fotografijā 1. r. nokr.: A. Avena, L. Strazdiņa, A. Brīviņa, D. Pārups, Z. Briede; 2. r.: Zigis Miezītis, J. Tikiņš, P. Legzdiņš, R. Freimuts; 3. r.: A. Maksiņa, S. Auziņa, S. Gaide, I. Miezīte, I. Briede, R. Miķelsons, L. Kness-Knezinska, I. Strazdiņa, L. Anšmita; 4. r.: A. Freimanis, H. Skuja, R. Brencis, H. Bulmanis, A. Zubāns, I. Jansons, D. Kānbergs, A. Miezītis, A. Matīss, R. Freimanis.

AUSEKLĪŠA ZIŅAS

Tautas deju kopa Auseklītis bija aicināta piedalīties gauņu restorāna vakarā, svētdien, 6. martā.

Šis vakars deva iespēju uzsākt un nostiprināt draudzības saites igauņu un latviešu jauniešu starpā.

Programmā bijām paredzējuši dejojot etnografisku deju, jaunrades deju un mūsu KD deju, bet pēdējā mēģinājumā saņēmām sliktas vēstis. Ilmārs, zaudējot gudrību, ieguva sapamputu ģīmi un Aldis pa akmeņiem dancojot sagrieza kāju. Apstākļi bēdīgi – Maruta plēš matus. Pa brīnumu, kāds pinkains Rotas dejojājs braucot uz mēģinājumu nomaldījies un atradies DV namā Adelaidē. Apmulsis no garā brauciena un nebūdamis pie pilna prāta, Mārtiņš metās ceļos un lūdzās, lai laižot pie dejošanas. Ko darīt, noraidīt nevarējām!

Vakaru iesāka ar pienestām vakariņām – „balodišiem” un debesmannā. Igauņu meitenes bija gluži apburtas ar šo nezināmā jaunieša stalto stāju, un pienesdamas vakariņas aplēja viņa balto tērpu ar brūnu kāpostu mērci!

Pirmo priekšnesumu sniedza igauņi – vairākas pāru dejas. Sevišķi iepriecināja mazo bērnu piedalīšanās. Igauņu kopas vadītāja Aime Kangure iepazīstināja klātesošos ar Marutu un Auseklīti. Tad mēs nodejojām Sudmalīņas un dubulto Sešdanci un aizrāvām skatītājus ar Cielaviņas izpildījumu. Igauņu kopa noslēdza vakara uzvedumus ar atvada deju, pēc kuras sekoja kafija un kūkas.

Mūs visus ļoti silti uzņēma (it sevišķi Mārtiņu).

Inese

DAUGAVIEŠU/SAKTAS ZIŅAS

Pēc mūsu 2. oktobra uzstāšanās Balaratā Daugaviešu/Saktas dzīve turpinājusi savu samērā gludo ritējumu.

1982. g. 17. oktobrī ieradāmies Viktorijas Mūzikas skolā nodejot mūsu paredzētās dejas 1983. g. Shell Folkloric koncertam.

Piektdien, 22. oktobrī aizbraucām uz Džilonu piedalīties tautas deju kopas Pastalnieki mēģinājumā. Pavadījām patīkamu vakaru, dejojot abām kopām pazīstamas dejas, kā arī iemācot viens otram dažas jaunas. Pēc mēģinājuma pakavējamies pie bagātīgi klāta galda, par kuru bija gādājuši Pastalnieku dejojāju vecāki.

Mūsu eglītes vakars notika 4. decembrī Ozoliņu ģimenes mājās. Bez pašiem dejojājiem piedalījās mūsu vecāki un vairāki bijušie kopas dalībnieki. Vakaru iesākām ar Ziemassvētku dziesmām un pašapdāvināšanos. Sekoja jauniešu pašsagatavotais priekšnesums. Visvairāk atsaucības guva puīšu nodejotā „Laimas taka”. Nezinu, kas iespaidoja skatītājus visvairāk – apģērbs (garie svārki, lakati un zābaki), vai grūtības ar pietupšanos, ko pavadīja smaga stenēšana. Sekoja „Koru deja” ar deju norakstiem un „Miega deja”, kas atspoguļoja mūsu dejojāju parasto pirmdienas mēģinājumu gara modrību. Pēc vakariņām, krēslai iestājoties, Ozoliņa kungs ar palīgiem aizdedzināja ugunsgrābi un, sapulcējušies ap to, dziedājām līdz vēlai stundai.

6. decembrī atkal ieradāmies Viktorijas Mūzikas skolā tehniskam mēģinājumam Shell Folkloric koncertam. Nākamā vakarā vadītāji bija ielūgti piedalīties pieņemšanā Viktorijas Mākslas centrā, kur oficiāli paziņoja Shell Koncerta fonda nodibināšanu. Iespaidīgu priekšnesumu sniedza Kroātu orķestris, kura dalībnieku vecums nepārsniedza 16 gadus.

Starplaikā daudz laika aizņēma gatavošanās Kultūras dienām. Grūtības radīja tas, ka lielām dejām trūka dejojāju skaits un vadītājam bieži nācās stumdīt krēslus pa zāli vietās, kur būtu citu kopu dejojāji, kā arī pārliecināt dejojājus, ka bez šīm „lielajām” dejām KD uzvedums nav iespējams.

7 meitām un 4 puīšiem 1982. gads beidzās Kanberā, Kultūras dienās – pārējiem mājās.

Domājam, ka 1982. gads ir bijis sekmīgs, kaut arī ne viss izdevās tā, kā bija iecerēts. Daudz kas vēl darāms nākotnē, bet pēc KD varējām doties pelnītās, kaut arī īsās, brīvdienās.

Gunta

33. KD PROGRAMMA

Pirmdien, 26. decembrī

- No rīta Atklāšanas koncerta mēģinājums (Dallas Bruks zālē)
- 13.00 Lietišķās mākslas izstādes atklāšana
- 15.00 Tēlotāja mākslas izstādes atklāšana
- 15.30 Launags („Old Melbourne Inn”)
- 19.30 KD atklāšana un koncerts (Dallas Bruks zālē)

Otrdien, 27. decembrī

- 9.00 LAAJ Zinātņu nozares referātu rīts (Latviešu namā)
- 9.00 Tautas deju mēģinājums (Kambervelas pilsētas nama zālē)
- 13.00 Stokholmas Latviešu teātra izrāde *Raudupiete* (Latviešu namā)
- 15.00 Kolibri mēģinājums (Kambervelas pilsētas nama zālē)
- 16.30 Stokholmas Latviešu teātra izrāde *Raudupiete* (Latviešu namā)
- 20.00 Kolibri izrāde (Kambervelas pilsētas nama zālē)

Trešdien, 28. decembrī

- 8.00 Kopkora mēģinājums (Latviešu namā)
- 9.00 Tautas deju ģenerālmēģinājums (Melburnas Mākslas centra Koncertzālē)
- 10.30 Rakstnieku rīts (Lietuviešu namā)
- 15.30 KD apvienotais dievkalpojums (Sv. Paula katedrālē)
- 16.45 KD gājiens no katedrāles uz Melburnas Koncerta zāli
- 18.00 Tautas deju uzvedums (Melburnas Koncerta zālē)

Pēc tam Tautas deju apkūlības

Ceturtdien, 29. decembrī

- 8.00 Kopkora mēģinājums (Dallas Bruks zālē)
- Jaunatnes koncerta mēģinājums (Dallas Bruks zālē)
- 14.00 Jaunatnes koncerts (Dallas Bruks zālē)
- Austrālijas Latviešu teātra izrāde (Latviešu namā)

Piektdien, 30. decembrī

- 9.00 Kopkora ģenerālmēģinājums (Melburnas Koncerta zālē)
- 10.00 Bērnu rīts (Latviešu namā)
- 14.00 Austrālijas Latviešu teātra izrāde (Latviešu namā)
- 19.00 Kopkora koncerts (Melburnas Koncerta zālē)

Pēc tam Kora apkūlības (Latviešu namā)

Sestdien, 31. decembrī

- 14.00 Raibā pēcpusdiena (Dallas Bruks zālē)
- 20.00 KD noslēguma balle (Heidelbergas pilsētas nama zālē)
- 20.00 Jaungada sagaidīšanas balle (Latviešu namā)

33. K.D. TAUTAS DEJU UZVEDUMS

1. METS

Uzveduma vadītāja Ilga Beck sniedz 33. KD Tautas deju uzveduma 1. metu. Starp minētām etnografiskām dejām ir arī paredzētas atsevišķo kopu dejas. Uzvedums risināsies jaunajā Viktorijas Mākslas centra zālē.

Uzveduma tema – Saules teika.

I Daļa – Ikdienas darbi

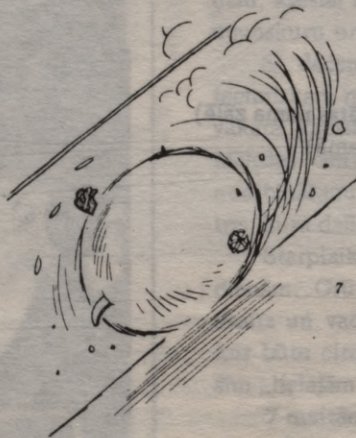
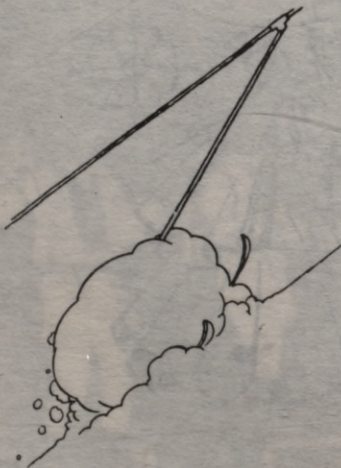
- Saule pina vainadziņu (dziesma)
- Saulīte (visi dejotāji)
- Daugavas skolas bērnu deja
- Mažais dancis (visi dejotāji)
- Kamoliņš (meitenēm)
- Skaista, skaista tā plaviņa (dziesma)
- Atspolīte
- Palēciens (visi dejotāji)
- Sudmaliņas (8 pāriem)
- Raibie cimdi
- Toronaks (Ritenīša izpildījumā)
- Ģatves deja (visi dejotāji)

II daļa – Gatavošanās kāzām

- Čērbies saule sudrabota (dziesma)
- Lūriķis (Sprigulītis un Jautrais pāris)
- Saulīte (8 pāriem)
- Vainadziņš (meiteņu deja)
- Saules deja (4 pāriem)
- Lancets (8 pāriem)
- Dziesma
- Saules rotaļa (4 pāriem)
- Līgavas saģērbšana (kopu vadītāji)
- Pērkonš veda vedekliņu

MAX

KALENDĀRS

no 19. – 23. maijam
jūnijā
no 2. – 4. jūlijam
no 23. jūlija – 13. augustam
augustā
no 14. – 21. augustam
no 14. – 21. augustam
no 21. – 28. augustam
18. septembrī
12. novembrī
no 26. – 31. decembrim
no 31. decembra – 6. janvārim

1983. gadā

Austrālijas latviešu 3. jaunatnes kongress, Adelaidē.
Austrālijas latviešu 23. teātru festivāls, Pertā.
ASV latviešu 7. vispārējie dziesmu svētki, Milvokos.
5. Eiropas vasaras skola, Straumēnos, Anglijā.
6. Eiropas vasaras kursi, Stokholmā.
3x3 1983, Garezerā.
3x3 1983, Rietumkrastā.
3x3 1983, austrumkrastā, Katskiļos.
Spriguliša 30 gadu darbības atcere, Kanberā.
Diždanča 35 gadu darbības atcere, Toronto, Kanadā.
Austrālijas latviešu 33. kultūras dienas, Melburnā.
6. VLJK, Dūkī.

janvārī
no 3. – 9. janvārim
no 8. – 14. janvārim
maiņā
no 31. jūlija – 5. augustam
septembrī
no 26. – 31. decembrim

1984. gadā

Vasaras vidusskola, Adelaidē.
Gaidu un skautu jendū lielā nometne, Melburnā.
3x3 1984, Melburnā.
Austrālijas latviešu 21. jaunatnes dienas, Adelaidē.
Pasaules brīvo latviešu 2. dziesmu dienas, Minsterē.
Austrālijas latviešu 4. jaunatnes kongress, Melburnā.
Austrālijas latviešu 34. kultūras dienas, Lonestonā.

janvārī
janvārī
no 1. – 7. janvārim
septembra sākumā
no 26. – 31. decembrim

1985. gadā

Austrālijas latviešu 15. jaunatnes kursi.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
3x3 1985, Lonestonā.
5. latviešu jaunatnes dziesmu svētki, Montrealā.
Austrālijas latviešu 35. kultūras dienas, Pertā.

janvārī
janvārī
janvārī
no 26. – 31. decembrim

1986. gadā

Austrālijas latviešu 16. jaunatnes kursi.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
3x3 1986.
Austrālijas latviešu 36. kultūras dienas, Adelaidē.

janvārī
janvārī
janvārī
no 26. – 31. decembrim

1987. gadā

Austrālijas latviešu 17. jaunatnes kursi, Adelaidē.
Vasaras vidusskola, Adelaidē.
3x3 1987.
Austrālijas latviešu 37. kultūras dienas, Sidnejā.

